278. št. — 4. leto. Poštnina pavšalirana. Današnja številka velja K 2·— V Ljubljani, nedelja 13. novembra 1921

Naročnina za kraljevino SHS
Mesečno 40 K. Letno 480 K.
Inozemstvo:
Mesečno 50 K. Letno 600 K.
Oglasi: enostolpna mm vrsta za enkrat 2 K, večkrat popust.

JUGOSLAVIJA

Uredništvo:
Woltova ulica 1/I. Telefon 360
Uprava:
Marijin trg 8. Telefon 44.
...isi se ne vračajo.
...priložiti znamko ...vor.

Vseučeliški knjižnici v Ljubljani.
Obvezni izvod, poštnine prosto.

Kriza v vladi. -- Pašić ne odstopi. -- Kdo stopi v vlado?

Beograd, 12. nov. (Izv.) Kakor se doznava iz dobro podučenih krogov se vprašanje rekonstrukcije kabineta še ni premaknilo iz mrtve točke. Ministrski predsednik Pašić se vsekakor še ne mara odpovedati političnemu življenju, dokler se ne utrdi koalicija. Vsled tega so tudi vse vesti o odstopu ministra notranjih del, razun če v zadnjem času ne nastopi kako iznenadenje, preuranjene. Pašić si prizadeva, da sedanjo koalicijo razširi z vstopom še ene močnejše grupe v vlado, bodisi klerikalcev ali pa zemljoradnikov.

Ministrski svet. -- Albanske meje.

Beograd, 12. nov. (Izv.) Današnja seja ministrskega sveta je trajala od 4. do 7. ure popoldne. Razprava se je vodila v glavnem radi protestne note veleposlaniške konference, ki jo je naša vlada prejela v vprašanju Albanije. Kakor se doznava, vlada v vladnih krogih veliko nerazpoloženje proti veliki ententi, ki je v albanskem vprašanju zavzela popolnoma stališče italijanske vlade. — Napram Albaniji določene meje ostanejo skoraj iste, kakor so bile leta 1913 določene od velesil. Proti temu bo vlada skoraj gotovo podala svoj protest. — Nadalje je bilo sklenjeno, da se vsi obvezniki, ki so bili pozvani v vojaško službo radi zadnjih madžarskih dogodkov, odpošljejo zopet domov.

Vesti o neredih in uporih na Hrvatskem neresnične.

Zagreb, 12. nov. Uradno se objavlja: Povodom glasov, ki jih širijo zlokobni elementi, češ, da je o priliki minolega vpoklicanja vojaških obveznikov k šesttedenskim vojaškim vajam prišlo do nemirov, se uradno ugotavlja, da ni na ozemlju Hrvatske in Slavonije nikjer došlo do spopadov niti z vojsko niti z orožništvom, temveč da je bil nasprotno odziv na vojaško vpoklicanje dober, akoravno je v nekaterih krajih došlo do poizkusov zanesti med narod upor. Taki slučaji so bili nastopni: V vasi Krapije, okraj Novska, so sklenili kmetje povodom nagovorov nekaterih oseb, ki so trdile, da je vodstvo hrv. republ. seljačke stranke sporočilo, naj se nihče ne odzove vojaškemu vpoklicu in da ne pojdejo v vojsko. Ko je slučajno došla tja orožniška patrulja postaje v Sunji, (štirje orožniki), so jo kmetje v Krapiju razorožili. Takoj je bila tja odposlana četa vojske, kakor tudi 50 orožnikov, ki so brez vsakega odpora ali spopada aretirali krivce. V Novem gradu (okraj Koprivnica) je poslanec Hrv. republ. seljačke stranke Franjo Vrtar med kmeti živahno agitiral, naj se ne odzovejo vojaškemu vpoklicu, češ, da je nedavno sklenila skupščina Hrvatskega bloka v Zagrebu, da se skliče hrvatski sabor, ki bo proglasil odcepljenje od Srbije ter osnoval hrvatsko seljačko republiko. Taka navodila je zlasti dalo tudi vodstvo Hrvatske republikanske seljačke stranke.

S tem hujskanjem je uspelo Vrtarju pregovoriti nekatere vojaške obveznike, ki so že došli na železniško postajo, da so se vrnili domov. Tudi v Novi grad sta bila poslana četa vojske in oddelek orožnikov, ki so brez kakega spopada iz edli preiskavo in aretirali krivce. V Sv. Ivanu Zelini je došla k okr. predstojniku večja deputacija vojaških obveznikov v spremstvu množice prebivalstva, ki so izjavili, da ne gredo v vojsko. Okrajni predstojnik jih je opozoril, da bo imelo to zanje težke posledice, nakar so se kmetje razšli v popolnem miru. Naslednji dan je došel v Sv. Ivan Zelina oddelek orožnikov, ki so aretirali brez kakega odpora tri seljake, ki so nagovarjali k neposlušnosti. Po tem dogodku so se vojaški obvezniki prijavili v službo Enako je bil tudi izveden popis živine in povozništva s sodelovanjem nad 90 % vpoklicanega. V predhodni preiskavi v Sv. Ivanu Zelini so izpovedali aretiranci, da so se pretekle dni mudili pri njih tuji ljudje, brzkone iz Madžarske, ki so posečali seljake, češ, da kupujejo razne pridelke, medtem ko v resnici niso ničesar kupovali, temveč so samo nagovarjali prebivalstvo, naj se ne odzove pozivu v vojsko, ker bo prišel kralj Karl in ker so sklenile Hrvatske stranke, da se ni treba odzvati. Teh agentov je bilo vsega skupaj do 12 Preiskava glede tega se vodi dalje. V Breginu, okraj Dugoselo, je pos. Hrvatske republikanske seljačke stranke Nikolaj Srdović javno nagovarjal vojaške obveznike, naj se ne odzovejo svoji dolžnosti češ, da je to sklenila Hrvatska republikanska seljačka stranka. Tudi tukaj ni došlo do nobene kršitve javnega miru in reda. V Brkovljanih, okraj Dugoselo, so prišli seljaki v občinski urad in pozvali občinskega beležnika, naj sprejme na zapisnik njihove izjave, da nočejo iti v vojsko, češ, da ustave niso ustvarili njihovi zastopniki Hrvatske republikanske seljačke stranke in da je v obrambo domovine dovolj vojske. Izjavili so, da ne morejo dati povozništva, ker potrebujejo živino za gospodarska dela. To izjavo je šestorica seljakov kot deputacija prinesla okrajnemu predstojniku v Dugoselo. Do nereda ni prišlo Tudi tu so se podvzeli koraki, da se najdejo krivci. Končno so aretirali v Brezovici pri Zagrebu seljaka Marka Buhina in Frana Kašinca iz Brezovice, ki sta hodila okoli kmetov in govorila prebivalstvu, da sta posetila posl. Stjepana Radiča ter ga vprašala za navodila, ali se naj obvezniki odzovejo svoji dolžnosti, nakar jim je odgovoril »Nobeden nikamor«, radi česar se ni treba vojaškim obvezancem odzvati. Tudi tukaj ni došlo do spopada. S tem so našteti vsi znani slučaji na ozemlju Hrvatske in Slavonije, v katerih je došlo do protinastopa in upora povodom poziva k vojaškim vajam, vsled česar more tako poučena javnost najbolje presoditi, koliko neresnice in zlobe je v vesteh, ki se tendenčno širijo o nekakih nemirih, katerih sploh ni bilo. Končno se še ugotavlja, da se po zakonu o ustrojstvu vojske oni, ki se ne odzovejo pozivu k vajam sploh ne tirajo s silo k vojaškim poveljništvom, temveč da postopa proti njim vojaško sodišče, ki izreka radi neposlušnosti kazni do pet let ječe. Enako se bo proti vsem onim, ki so vodili proti pozivu k vojaškim dolžnostim uvedlo sodno postopanje radi zločina, označenega v § 1, točka 4 zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi, kateri zločin se po § 2 kaznuje s smrtjo ali ječo do dvajset let.

POLOŽAJ V ALBANIJI.

Beograd, 12. nov. Po vesteh iz Prizrena so čete tiranske vlade izpraznile vse miriditsko ozemlje. Miriditi so zavzeli Oroš in Lječ ter še vedno napredujejo. V Skadru vlada bojazen, da bodo Miriditi obkolili mesto. V Tirani je proglašeno obsedno stanje.

DRŽAVNA HIPOTEKARNA BANKA.

Beograd, 12. nov. (Izv.) Kakor se doznava, se namerava upravo fondov spremeniti v državno hipotekarno banko. To vprašanje ima sedaj v pretresu zakonodajni odbor. Ta banka naj bi potem prevzela tudi vsa cerkvena in samostanska imetja, takozvano mrtvo roko.

UGIBANJA O BODOČEM ZUNANJEM MINISTRU.

Beograd, 12. nov. (Izv.) Tukaj se govori, da se bo pri prihodnji rekonstrukciji kabineta zasedel tudi portfelj ministra zunanjih zadev, kojega je do-sedaj zavzemal Pašić. Kot kandidat za to mesto bi prišel v poštev Spalajković.

POTOVANJE GRŠKE KRALJICE.

Beograd, 12. nov. (Izv.) Včeraj je potovala skozi Beograd grška kraljica Zofija, ki se je vračala iz Sinaje v Atene.

ZA UČITELJSTVO.

Beograd, 12. nov. Na seji parlamentarnega odseka za prošnje in pritožbe je bilo sklenjeno, naj se vsem učiteljem, ki so bili začasni in so postali stalni, zaračunajo leta začasne službe v stalno, počenši od njihove polnoletnosti. Finančni pododsek zakonodajnega odseka je sklenil, da se naredba o selilnih stroških uradnikov izroči pododseku, ki sklepa o naredbi glede draginjskih doklad, da bi se ta naredba izvedla z ozirom na izenačenje uradnikov.

Čitajte in naročajte „Jugoslavijo“

NAŠA RAZMEJITEV Z ROMUNIJO.

Beograd, 12. nov. V Temešvarju se sestane komisija za razmejitev napram Romuniji, v kateri bo sodelovala tudi naša komisija, ki ji načeluje general Milojević, ki je že odpotoval v Temešvar. Naloga te komisije bo, zamenjati nekatere vasi na ta način, da bodo vasi z večino jugoslovanskega prebivalstva pripadle Jugoslaviji, medtem ko bodo nekatere vasi z večino romunskega prebivalstva pripadle Romuniji.

ZA NOV TISKOVNI ZAKON.

Beograd, 12. nov. Komisija za izdelavo tiskovnega zakona posluje v ministrstvu za konstituanto že nekaj dni. Ta komisija je bila razširjena v toliko, da sta v njo vstopila dva zastopnika novinarjev, poslanca Sabih Korkut in Večeslav Wilder. Komisija dela sedaj na določitvi glavnih principov tiskovnega zakona, ki se imajo dovesti v sklad z določili ustave. Nadalje se izdelujejo podrobni principi, na podlagi katerih bi se določil obris tega načrta. Posebna pozornost se je posvetila dosedaj odgovornosti posameznih oseb za tiskovne prestopke. Na predlog poslanca Fehima Kurbegoviča se je vzela za to zadevo podlaga, da poslanci ne morejo biti uredniki ali odgovorni uredniki kakih novin ali časopisov, če pa je poslanec urednik, potem se ima onemogočiti izrabljanje imunitete, da ne pade krivda na tiskarja ali izdajatelja. Govorilo se je tudi o načinu, kako bi se naj postopalo z ozirom na tiskovne prestopke ter se bo brzkone sprejel princip sodn. postopanja in skupne kazni.. Kakor se doznava, stremi komisija za tem, da se obvarujejo principi tiskovne svobode, obenem pa onemogoči profanacija teh principov potem osebnih napadov. Sodijo, da se bo ta zakonski načrt izdelal na podlagi načel, ki tvorijo temelj zakonom Francije, Belgije in Italije, pri čemer se bodo vpoštevali temeljni principi naše ustave.

STRAŠNA BURJA V DALMACIJI.

Split, 12. nov. V četrtek popoldne je burja prevrnila Steinbeissov vlak na potu iz Knina v Drvar. Prevrnili so se vsi potniški vagoni nedaleč od postaje Golubič. K sreči se je nezgoda pripetila v ravnini ter sta bili samo dve osebi težko ranjeni. Nekoliko oseb je lahko ranjenih.

Split, 12. nov. Včeraj in predvčerajšnjim je besnela na morju silna burja. Parniki niso mogli odpluti iz luke. Pri Zadru je nasedel parnik »Metković«. Radi silnega viharja na morju se je potopil v četrtek med otokoma Morterjem in Vrgado severnozapadno od Šibenika Baričev parnik »Zenit«, ki je plul poln soli iz Paga v Split. Usoda posadke, ki je obstojala iz kapetana in 12 ljudi, še ni znana. Verjetno je, da so vsi izgubljeni.

GROF CZERNIN O POSEBNEM MIRU L. 1917.

Pariz, 13. nov. (Izv.) »Petit Journal« objavlja vsebino razgovora, ki ga je imel njegov poročevalec z bivšim avstroogrskim zunanjim ministrom grofom Czerinom glede vprašanja o sklenitvi posebnega miru v letu 1917. Na vprašanje, če bi bil separatni mir takrat mogoč, je grof Czerin to odločbo zanikal. Izjavil je, da je bil kar se tiče politike in njegovega delovanja, povsem neodvisen. Vojno je bila pa treba radi tega nadaljevati, ker je londonska pogodba popolnoma onemogočila položitev orožja. Če bi se bila antanta zadovoljila le s korekturo mej in bi ne bila vstrajala na popolnem razkosanju Avstrije, bi bil on sam predlagal začetek mirovnih pogajanj. Kot politik je bil on že v letu 1917 prepričan, da je vsaka zmaga centralnih držav nemogoča, vsled česar se je trudil doseči pri antanti take mirovne pogoje, ki bi bili za Avstrijo sprejemljivi in vsled katerih bi bila tudi Nemčija prisiljena prositi za mir. Nadalje pretirane zahteve Italije, Srbije in Romunije pa so povsem onemogočile vsako mirovno ponudbo. — Glede razkralja Karla in njegove zadnje pustolovščine je grof Czernin odklonil vsako izjavo.

PROTIBOLJŠEVIŠKA VSTAJA V JUŽNI RUSIJI?

London, 12. nov. (Izv.) Poslanski zbornici se je sporočilo, da je dobila angleška vlada obvestilo, da je izbruhnila v južni Rusiji velika protiboljševiška vstaja. Podrobnosti te vesti manjkajo.

Našim čitateljem in pri...em!

Tisk se že od nekdaj smatra za sedmo svetovno velesilo. Ako pa se prouči vse funkcije, ki jih opravlja predvsem dnevno časopisje, potem je opravičeno mnenje, da je tisk ne sedma, temveč prva velesila: brez nje bi ostalih šest niti od daleč ne pomenile tega, kar pomenijo s pomočjo tiska.

Vsaka politična, kulturna in gospodarska smer se razvije do viška in se uveljavi v polnem obsegu le potom in s pomočjo tiska in zato je vsaki miselni smeri, ako se hoče uveljaviti v realnem življenju, potreben vsaj en dnevnik, ki razširja in utemeljuje njena načela ter dnevne dogodke spravlja v harmonijo z njimi.

Od vsega početka si je »Jugoslavija« postavila za svoje glavno načelo

boj za narodnostno idejo in za izvajanje socijalne pravičnosti

v naši državi. V tem oziru je dosledno podpirala vse, kar je bilo dobrega ter odklanjala in v pravi luči prikazala naši javnosti vse, kar bi moglo škodovati našemu narodu kot takemu ali v socialnem oziru šibkejšim slojem našega naroda. Boreč se dosledno za narodno in državno edinstvo se je vedno borila proti vsem stremljenjem, ki so ali bi mogla isto ogrožati in ravno tako

se je vedno neustrašeno postavila na stran po krivici zatiranih in izkoriščanih.

Vladni stranki — demokratska in radikalna — gledata pred vsem na korist partije (stranke), osebna strankarska dobičkaželjnost demokratskih in radikalnih mogotcev povzroča vedno večjo draginjo, napačna politika teh mož je kriva neprimernemu povišanju cen vseh potrebščin in vseh stroškov. Kakor vsa podjetja trpe tudi tiskarne in časopisi na posledicah splošne, rapidno rastoče draginje.

Časopisi vladnih strank izhajajo, ker imajo razne izdatne strankarske in vladne fonde, »Jugoslavija« pa kot neodvisen dnevnik nima nikakih fondov in ne dobiva nobenih podpor.

Edina možnost kriti vedno naraščajoče stroške obstoji v povečanju števila naših stalnih naročnikov, ako nočemo povišati naročnine, vsled česar bi postal naš list ravno našim slabejše situiranim čitateljem težko dostopen.

Vsakega našega naročnika vsled tega nujno prosimo,

da smatra za svojo častno dolžnost, da pridobi tekom vsakega meseca

vsaj enega novega naročnika,

vsakega našega čitatelja pa, da si naroči »Jugoslavijo« in pridobiva nove čitatelje in naročnike. Potrebno je, da stremljenja, ki jih zastopa »Jugoslavija«, z vstrajnim delom zanesemo v vsako slovensko rodbino, da se bo v tem duhu vzgajalo ne samo naše odraslo občinstvo, temveč tudi doraščajoča mladina, kateri bo pošteno in v zavednem narodnem in socialnem duhu pisano čtivo v največjo korist na njeni poti v življenju.

S trileinim naporom, pravilnim razumevanjem potreb našega naroda, resnim ter stvarnim pisanjem in postopnim ter solidnim razvojem s svojo izborno informačno službo je »Jugoslavija« ustvarila vse predpogoje, da postane glasilo najširših plasti naroda. V to naj ji pomagajo proti vsem intrigam njenih nasprotnikov njeni naročniki in čitatelji z vstrajnim razširjevanjem in vednim pridobivanjem novih naročnikov.

Ob tej priliki ne bomo obečali ničesar posebnega. Ostanemo kot dosedaj solliden, neodvisen, svoboden, po vsebini raznoličen, dobro informiran, dostojen, po stilu jasen, po duhu jugoslovanski, po širini obzorja evropejski list.

Naj nam pri naši težki nalogi pomagajo vsi naši prijatelji!

Razširjajte „Jugoslavijo“! Pridobite novih naročnikov.

ZOPET KRVAVI SPOPADI MED FAŠISTI IN KOMUNISTI.

Rim, 12. nov. (Izv.) Povodom fašistovskega kongresa v Rimu nastali nemiri so zavzeli večji obseg. Med fašisti in komunisti je prišlo opetovano do krvavih spopadov, pri katerih je bilo na obeh straneh več ubitih in ranjenih. Vsa javna poslopja in važnejši mostovi so po vojaštvu močno zastraženi. Aretiranih je bilo mnogo oseb.

BREZPOSELNOST V LONDONU.

London, 12. nov. (Izv.) Župani različnih delov mesta London so se podali k Lloydu George, v svrho, da mu obrazložijo nujno vprašanje brezposelnosti delavstva. Bili so sprejeti od nekega tajnika, ki jim je povedal, da se nahaja Lloyd George v poslanski zbornici. Župani pa temu niso verjeli in so vdrli v ministrovo pisarno ter so ob enem dali duška svoji nezadovoljnosti, da se v tako važni in nujni zadevi že ni ničesar ukrenilo, ter da se ta zadeva ne sme niti za trenutek dalje zavlečí. Naposled se je podala deputacija županov v poslansko zbornico, kjer jo je sprejel Lloyd George sam. Zagotovil je napram tej deputaciji, da bo kabinetni svet v petek zvečer razpravljal o tem vprašanju.

MILIJARDSKA TIHOTAPSTVA V AVSTRIJI.

Dunaj, 12. nov. (Izv.) Na Dunaju vzbujajo velikansko pozornost 2 velike tihotapske afere, ki so razburile vse finančne kroge. Trije uradniki avstro-ogrske banke in sicer nadzornik te banke in ob enem predsednik dunajske devizne centrale Schlöger, kontrolor Kahl in tajnik te banke Ackauer so dobili nalog, da odpremijo 61 s srebrom napolnjenih zabojev v Amsterdam na tvrdko Hirschson et Co., za kar bi se potem nakupila živila. Pri reviziji luksuznega vlaka v Lincu pa se je dognalo, da je bilo mesto 61, 65 zabojev naloženih. Ostali 4 zaboji so baje vsebovali tuje valute v vrednosti več milijard kron. Vsled slabe telefonske in brzojavne zveze je dospel uradni nalog za zapiembo teh zabojev prepozno. V Welsu so potem vlak oddvojili ter je en del istega že prekoračil bavarsko mejo pri Pasavu. Nasprotno, pa se je posrečilo drugi del vlaka v Solnogradu zadržati. Pri preiskavi istega se je v nemalo začudenje oblastvenih organov našlo v stenah vozov in na raznih drugih skritih mestih 25 miljonov kron v tujih valutah, ki so jih poskušali 3 francoski uslužbenci spalnega voza iztihotapiti. V navedenih 4 nadštevilnih zabojih so se nahajale tuje valute, ponajveč dolarji, nizozemski goldinarji, danske krone in švicarski franki v vrednosti več kot 4 milijarde kron.

BORZA.

Curih, 12. nov. Devize: Berlin 1.85, Holandija 183.50, Newyork 529, London 20.85, Pariz 38.20, Milan 21.65, Bruselj 36.80, Kodanj 98, Stockholm 122 Kristianija 67.50, Madrid 73.50, Buenos Aires 172.50, Praga 5.60, Varšava 0.16, Zagreb 1.70, Budimpešta 0.45, Bukarešta 3.40, Dunaj 0.16, avstrijske krone 0.11

Amerikanska sodba o Evropi.

Trst, 9. novembra 1921.

Povodom izjave Vanderlippovega načrta o ustanovitvi svetovne banke z zlato rezervo sem imel priložnost govoriti z nekim amerikanskim dostojanstvenikom, ki je preživel več let na Nemškem, na Francoskem in v Italiji in ki je tudi potoval po drugih evropskih državah, ki torej pozna evropske razmere iz lastnega spoznanja in lastnega izkustva. O naši državi in o naših narodnih aspiracijah se je simpatično izrazil.

Največ sva seveda govorila o Vanderlippovem načrtu. Po njegovem mnenju bi se morale vse države s tem načrtom resno baviti, ker je to menda sedaj edina pot, po kateri bi mogel amerikanski kapital priti v Evropo. Amerika, je rekel, je izgubila zaupanje v Evropo in noče svoj denar riskirati. Na mojo opazko, da bi Amerika, če še boji, nalagati svoj denar v evropejskih posojilih, mogla svoje velike kapitale investirati v evropejskih podjetjih, kakor v železnicah, tovarnah, rudokopih, na ta način, da amerikanski kapitalisti sami prevzamejo zidanje in potem tudi obratovanje takih podjetij in da bi posebno v Jugoslaviji, ki je znana radi svoje rodovitne zemlje in radi svoje ugodne lege in ki ima zato največje razvojne možnosti, amerikanski kapital našel široko polje za plodonosno delovanje. Dostavil sem, da bi mi Jugoslovani amerikanski kapital z veseljem pozdravili tudi iz razloga, ker vemo, da ne bi Amerika pri nas zasledovala političnih ciljev, dočim znači sicer prihod evropejskega kapitala v našo državo ne samo gospodarsko, temveč obenem tudi politično odvisnost od dotične države. Amerikanec mi je odgovoril, da je tudi to izključeno, ker vlada v Ameriki splošno prepričanje, da stoji Evropa na vulkanu. Amerikanci, da sodijo zelo črno o bodočnosti Evrope in da so uverjeni, da pride najkasneje v dveh letih do splošne socijalne revolucije. Oni vidijo, kako deficiti v proračunih vseh evropejskih držav neprestano rastejo, kako se vsled tega vedno več množi papirnati denar, a vrednost istega katastrofalno pada, kako nato raste draginja in z draginjo beda in nezadovoljstvo, kar mora naposled dovesti do izbruha. Državniki v Evropi ne vidijo te nevarnosti in so lahkomiselni, daleč stoječa Amerika pa jo vidi jasno. Pripomnil sem, da za našo državo, po splošnem mnenju pri nas ta nevarnost ne obstoji, ker je naša država vendar poljedelska in vsled pomanjkanja velike industrije manj sprejemljiva za prevratno propagando; in Amerikance je opozoril na Rusijo, ki je bila še manj razvita, a je vendar rodila ono grozno revolucijo. Omenil je tudi prav na rahlo neuspeh našega notranjega posojila, ki da dokazuje, da naše ljudstvo samo ne zaupa v lastno državo, ali vsaj v vlado. Sicer pa po njegovem mnenju se ne bode nobena država mogla obvarovati pred prevratnim gibanjem, ki se širi kakor nalezljive bolezni, ki se niti pred najzdravejšimi organizmi ne ustavljajo.

Po mnenju Amerike je torej katastrofa neizogibna, ako se ne posreči ugodno rešiti valutno vprašanje in s tem preprečiti gospodarski kaos, zato je Amerikanec še enkrat priporočal resno proučevanje Vanderlippovega projekta.

Adriaticus.

Stoletnica Dostojevskega.

11. novembra 1821 se je rodil v Moskvi, v oddelku Marijine bolnice, kjer je njegov oče bil nastavljen kot kirurg, bodoči avtor »Zločina in kazni« in »Bratov Karamazovih«, Fedor Mihajlovič Dostojevski. V drugih okoliščinah bi bila Rusija enoglasno praznovala stoletnico sijajnega romanopisca, ki je znal s tako silo ganotja opisovati njene veličine in ponižanja, njeno mistično dušo in njena goreča koprnenja. Merežkovski ga imenuje najbolj ruskega od vseh ruskih pisateljev in obenem največjega ruskega Evropejca. Če danes v Rusiji prazničnega slavja ni, se moremo upravičeno začuditi, da se je moglo omalovaževati takega predhodnika, takega apostola emancipacije, takega bojevnika socijalnega meteža, kakoršen je bil Dostojevski, ki je v taki meri kljuboval tiraničnim silam in občutil sibirsko suženjstvo. Bil je pisatelj, ki je obožaval kult inteligence in usmiljenja. O ruski inteligenci je sodil, da je narod postal njena fiksna ideja in da išče potov, da bi se približala tej molčeči masi in se ž njo združila. Brez ljubezni do naroda, brez naivne mistične ljubezni, bi se ne moglo zapopasti ruskega intelektualca. Nietzsche je imenoval Dostojevskega svojega velikega učitelja. Raskolnikov, junak Zločina in kazni, v gotovem smislu opredeljuje teorijo nadčloveka, kadar opravičuje pravo, preskočiti vse zapreke, ki se zoperstavljajo višjemu, človečanskemu dobru, da bi se s tem mogel povzpeti nad povprečnostjo. Predvsem pa je bil Dostojevski nepomirljiv nasprotnik vsakega terorizma. Zato ni imel smisla za tajne, zapadnjaško usmerjene socijalne rovarje. Samo njegov odločen boj proti carskemu absolutizmu mu je mogel prinesti neki videz revolucijonarca. Njegovo teženje se je gibalo izključno v pravcu regeneracije Rusije, v smeri povzdige na višjo stopnjo idealnega reda, bratstva in pravice. V bistvu svojega delovanja je bil religiozni moralist in predvsem globok kristjan. Na nekem mestu piše, da pomeni biti svoboden toliko kot obvladati svojo voljo povsod in vsikdar. Zato jo je analiziral s tako vestnostjo, samo, da bi jo mogel boljše pobijati. Zlo Rusije je videl v anarhističnem individualizmu, ki je razmajal poslednja, vekovita načela življenja in vesti. Razkroj vseh tradicijskih, predvsem moralnih in religioznih vrednot, ki ga je zanesel zapadnjaški, nacijonalističen duh, v Rusijo in v njeno razumništvo, je zrahljal čustveno rusko dušo za razdiralno delo revolucije. Ta vizija v duševne pogone, ki vzdržujejo duševno zdravje in srečo, je vodila Dostojevskega nazaj h krščanskim idejam in njenemu zveličavnemu načinu življenja. Videl je jasno, da celokupna moderna kultura ni ustvarila nadomestila tega, kar nudi narodom krščanstvo s svojo idejo Boga in ljubezni. Socijalistične utopije so mu bile tuje in celo antipatične, predvsem radi materijalizma, s katerim so bile navdahnjene. Kratko pred svojo smrtjo je napisal v svoj beležnik: Očividno sem v svojem bistvu naroden, kajti moje težnje izhajajo iz globin narodne krščanske duše. Iz tega se razlaga mesto, ki ga zavzema v njegovih delih ideja kesa, pokore, duhovnega zveličanja in njegov mesijanski ideal »živečega krščanstva«.

Vsem odvetnikom in notarjem celjskega okrožja.

Društvo slovenskih odvetniških in notarskih uradnikov v Celju je na svojem zborovanju dne 21. okt. 1921 v hotelu »Balkan« v Celju v očigled dejstvu, da vsled silno narasle draginje in več kakor 8kratnega povišanja cen najvažnejšim življenskim potrebščinam od leta 1919 odvetniško in notarsko uradništvo vkljub največji varčnosti na noben način ne more brez zadolževanja izhajati s prejemki, ki so bili normirani l. 1919, po temeljitih poročilih storilo sklepe, ki jih naznanja odvetnikom in notarjem svojega okoliša s sledečo spomenico:

I.

Odvetniško in notarsko uradništvo odločno vstraja pri zahtevi najnižjih letnih temeljnih plač, ustanovljenih v resolucijah od 23. aprila 1919, ki znašajo:

a) za odvetniške in notarske kandidate začetnike 2400 din. in po vsakem letu pisarniške prakse povišanja za 600 din. do doseženega letn. zneska 4200 din.;

b) za pisarniške vodje začetkom 2400 din. in vsakih 5 let v tej lastnosti dovršene službe povišek za 600 din. do 50. starostnega leta;

c) za stenografe in strojepisce začetkom 1200 din., po prvem letu povišek za 240 din. in potem vsakokrat po 3 letnem službovanju v tej lastnosti povišek za 120 din., dokler doseže temeljna plača svoto 2400 din.;

d) za strojepisce začetkom 960 din. in vsakokrat po 3 letnem službovanju povišek za 240 din. dokler temeljna plača doseže znesek 1440 din.

II.

Z ozirom na današnjo draginjo zahteva odvetniško in notarsko uradništvo k spredaj določenim temeljnim plačam začasno za pod I a in b) navedene kategorije 900 din., pod I c) navedeno kategorijo 500 din. mesečne draginjske doklade s pridržkom, da se ta doklada vsako četrtletje revidira in sorazmerno z obstoječimi cenami življenskih potrebščin zviša ali zniža.

III.

Glede ostalih zahtev vstraja uradništvo začasno pri sporazumu med šefi in uradniki od meseca julija 1919.

IV.

Da je naš zahtevek utemeljen, upravičen in celo skromen, nam mora priznati vsak misleči človek. Zato smo prepričani, da bodo tudi naši delodajalci to uvideli in brez pomisleka prejemke svojega uradništva že s tekočim mesecem primerno uredili.

Zahteva je za uradništvo neodložljiva. Zima, in kakor vse kaže, huda zima je pred durmi, uradništvo pa nima niti obleke, obutja, živilskih zalog, niti denarnih sredstev, da si takšne nabavi.

Ako do 15. novembra 1921 društvo ne dobi nasprotnih izjav, bo smatralo, da odvetniki in notarji društvenega okoliša našim zahtevam pritrdijo. Za vsak drugi slučaj si društvo pridrži nadaljne korake.

V Celju, dne 25. oktobra 1921.

Odbor.

I. simfonični koncert Muzike drav. divizije.

O prvem velikem simfoničnem koncertu, ki ga je neumorni kapelnik Dravske divizijskega muzike priredil pretekli četrtek v veliki dvorani hotela Union, bi se moralo marsikaj ugotoviti, kar ne bi bilo za kulturno stopnjo ljubljanske takozv. višje družbe baš laskavo. Vršil se je namreč pri skoro prazni dvorani. Verjamemo, da je g. kapelniku bilo težko pri srcu, ko je videl, da je prišlo le skromno število rojakov, da prisostvuje podajanju enega glavnega dela nemške simfonične glasbe. Kot na ostalih poljih je treba tudi tu zavzeti nadosebno stališče in posmatrati lastno delo v službi kulturne vzgoje, s katero se bo v našem narodu šele položilo zdrav in krepek temelj samostalni glasbeni kulturi. V tem pravcu mora kritika povdarjati veliki pomen truga g. dr. Čerina in njegovega orkestralnega telesa. Lani je moral premostiti ogromne organizatorične in dmotne poteškoče, ki so se zoperstavljale osnutku velikega simfoničnega orkestra. Letos pa smo mogli na prvem koncertu občudovati prve sadove samostojne umetniške koncepcije spričo Brucknerjeve romantične simfonije. G. Cerin je bil učenec tega neoromantika in je razumljivo, da se je hotel letos, ko je glazbeni svet praznoval njegovo obletnico, spomniti s VI. simfonijo, ki je izmed vseh arhitektonično najpopolnejša. Ne vemo pa, ako bi se mogel ta čin pietete popolnoma opravičiti s stališča glasbenokulturne politike, kateri moramo podvreči celokupno glazbeno reprodukcijo pri Jugoslovanih. Gre namreč zato, katerim vplivom naj izpostavimo naše porajajoče se glazbeno življenje, ali naj negujemo glazbo, ki zajema iz globin slovanske strastvenosti, ali pa naj se naslonimo na formalno popolno nemško glasbo. Radi bi vedeli, da se varamo, če trdimo, da g. dr. Čerin po svoji vzgoji nagiba na nemški pravec. Na tem mestu nočemo utemeljevati nazora, da je v slovanski in novofrancoski glasbi podana oblika glazbenega ustvarjanja bodočnosti, kar velja ne samo za melodično ali harmonično stran, nego tudi za tehnični način orkestracije. V tem oziru bi torej k programu letošnjega prvega simfoničnega koncerta hoteli dodati željo, da bi g. kapelnik v bodočih nastopih dodelil slovanski ali francoski glazbi svoje izredne interpretacijske in dirigentske sposobnosti. Toda vrnimo se k samemu Brucknerju. Nemška glasbena kritika ugotavlja s posebno vnemo, da so dela Brucknerjeva uvedla v simfonijo reformo muzikalnega stavka, ki povdarja v prvi vrsti duševne in dramatične vidike. Glasbena umetnost mu je bila nekaka religija. Priroda ga je odločilno inspirirala. Zanj je bilo glazbeno ustvarjanje izražanje srca prirodnega občutja in verskega razodetja. Vplivala je nanj katoliška cerkvena glasba.

Imenujejo ga največjega čustvenega glazbenika sodobnosti. Njegove teme se ne gibajo v histeričnih in demonskih oblikah. Višek mu je naivni izraz srčnih čustev. Odtod sila njegovih adagiov, ki so se primerjali z nravstveno veličino Beethovnovih. Njegov orkestralni čopič je wagnerjansko pester, mestoma slika izredno zvočno. Zaraditega se gubi v nedoločene simfonično razvojnost in dolžino. Zmisel za arhitektoniko ni bil pri Brucknerju posebno razvit. Višek pa je dosegel v svojih religioznih himnah, ki so raztresene po njegovih simfonijah in mašah. Podajanje je bilo vestno izdelano. Godalni orkester napram trobilom šibek. Pri prvih vijolinah je bila intonacija naravnost vzorna. Slabše so se izkazale druge vijoline in vijole. Mimo malenkosti, ki gredo na rovaš ne tako lahko iztrebljivemu rezkemu načinu vstopov in izstopov posameznih skupin glasbil vojaš. godbe, se mora g. dr. Čerinu priznati, da je bila interpretacijska višina tega večera redko v Ljubljani dosežena. Glinkovo ouverturo smo žal zamudili. V Mendelsohnovem vijolinskem koncertu pa je g. Rieck pokazal veliko tehniko, ki se opira predvsem na detašejev potezni način, stakato pa je pomanjkljiv. Izražanju primanjkuje umetniške sile. Zato je odpadla milina in romantična čustvenost, s katero se odlikuje ravno ta koncert. Kompozitorično smo pri tem koncertu vsikdar občutili neko razdvojenost med predpisanim tempom in časom, ki bi organično pristojal njegovemu tematičnemu gradivu, posebno v prvem stavku.

Koncert bi za Ljubljano moral pomeniti gotovo senzacijo. Obžalovati moramo, da tega odziva ni našel. Pač pa pričakujemo od idealizma g. dr. Čerina, da ne omahne, ker bo tudi zanj prišel čas razumevanja in hvaležnosti.

Filatelija.

Osobita vrednost in lepota klasičnih znamk t. j. starih izdanj od l. 1850 do 1880 je vzrok, da mnogi zbirači ne morejo dobiti ta stara izdanja. Medtem, ko se nove znamke — tudi one, redke — vedno lahko za denar dobi, je klasične znamke težko za dobiti, tudi pod veliko ceno, ker one redko kedaj pridejo do prodaje. Pri starih znamkah se ne cene samo poedini komadi, temveč se iščejo takozvani blokovi. Za primer navajamo avstrijsko znamko od 9 kr. 1850 l., katera poedina stane par fenigov, medtem ko v bloku od 6 komadov skupaj ima ceno do 5000 nemških mark. Velika redkost je tak blok, ker v onem času ni bilo tako često listov frankiranih s 54 novčičev. Proti temu so dostikrat male vrednote znamk redkije od visokih. Od našega najnovejšega izdanja se znamke od 2 in 5 par ne prodajajo več na pošti radi štedenja, medtem ko se onih od 10 dinarjev, nahaja več v prometu. Ni čuda, da se izdavajo znamke s tako visoko nominalno vrednostjo, ko so poštne pristojbine tako visoke. Leta 1850 je bila največja vrednota 9 novčičev, 1900 narastla je do 5 kron, 1908 smo imeli že 10 kron, nenadoma je leta 1920 skočila na 20 K (ljubljansko izdanje s sliko kralja Petra) a 1921 na 40 K (10 din.)

Avstrija ima danes že znamko od 50 kron s sliko parlamenta, a Ogrska od 50 in 100 K s sliko Matere božje. Rekord je pospel ruski general Wrangel, kateri je za rusko pošto v Carigradu, Beogradu in nekaterih drugih mestih izdal znamke od 1000 do 20.000 rubljev.

Filatelistiški glasnik. Izšla je prva številka tega časopisa, katerega izdaja »Filatelistjska zadruga«. Ogledno številko pošilja, kakor tudi informacije za pristop v zadrugo upravni odbor Zagreb I. poštni predal 180 na zahtevo brezplačno.

Albanske znamke: Trgovsko obrtna zbornica v Zagrebu javlja, da naša država ne prizna albanskih znamk in da se bodo pisma frankirana z albanskimi znamkami smatrala kakor nefrankirana. To je za zbirače zanimiva pojava postajajo s tem te znamke takoj dražji.

Zbiranje jugoslovenskih znamk. Nekateri zbirači zbirajo znamke, katere so bile v prometu, odnosno so izdane na teritoriju naše države. V tako zbirko pridejo poleg znamke izdanih v Srbiji in Črni gori, vse znamke, katere so izdane po prevratu v Ljubljani, Zagrebu in Sarajevu, a tudi znamke avstrijskih, ogrskih in bosanskih izdanj do prevrata. Število teh znamk iznosi okroglo (brez avstrijske vojne pošte) 1140 raznih komadov, katere so bile v prometu na našem teritoriju.

V sovjetski Rusiji izdane so dve nove znamke z alegoričnimi slikami pluga in solnca (5 rubljev) in junaka, kateri ubija zmaja (40 rubljev).

Albanija je izdala znamke od l. 1920 z natiskom »Besa«.

Gospodarstvo.

+ **Fuzija Češkoslovške tvornice in Kolbenke.** Pred nekaj dnevi se je vršila skupna seja upravnega sveta Češkoslovaške tvornice za stroje in upravnega sveta tvornice Kolbenke zaradi modalitet njiju fuzije. Kakor pišejo listi, se je izvršila fuzija na tem temelju, da se dobita dve delnici Češkoslovaške tvornice za tri delnice Kolbenke.

+ **Piseški gozdovi.** Splošno znani so prostorni češki lesi. Eden izmed najlepših čeških gozdov so vsekako Piseške šume, katerim preti nevarnost, da jih bo lubadar uničil. »Pisecké Listy« pišejo, da postaja ta nevarnost že neizogibna, ako se odločilne oblasti ne bodo zmenile za klic gozdarskih strokovnjakov, ki se čuje od vseh strani in čigar namen je, preprečiti lubadarjevo nesrečo.

+ **Italijanske viržinke za Češkoslovaško.** Kakor je posneti iz čeških listov, je češka tobačna režija naročila na Italijanskem 17 miljonov viržink. — Da bodo italijanske viržinke jako drage, to je enkrat ena, da bodo poleg tega še slabe baže, je pa tudi več ko sigurno.

+ **Romunsko žito za Čehoslovaško.** Čehoslovaška vlada vodi z Romunijo pogajanja o nakupu 5000 va-

F. M. Dostojevskij.

Dne 11. t. m. je praznoval svet stoletnico rojstva genialnega Rusa F. M. Dostojevskega.

Tri leta po rojstvu revolucionarja Tolstega, ki je udaril z neusmiljeno pestjo v obraz lažimorali tedanje družbe, se je narodil revolucionar Dostojevskij, ki je doumel in pokazal s svojo brezdanjo in vseobsežno dušo trpko bolest in neugnane blodnje ruskega naroda.

Bila je kritična doba, ko je nastopil Dostojevskij. Lahko bi jo označil z uvodnimi stihi k njegovim »Besom«:

»Vsi smo zašli, ni je poti,
ni je poti prek poljan.
Zdi se mi, da vrag nas moti
in zavaja v krivo stran.«

Pojavili so se vsi znaki prehodne dobe. Splošen položaj je bil tale: Nad ljudstvom je sikala in udarjala carska knuta, državni absolutizem je zadušil vsako svobodno gibanje. Inteligenca, ki je bila narodu popolnoma tuja, je bila obremenjena z napakami zapada in izteka. Udajala se je brezplodnim sanjarijam in neverjetni ideologiji. Družabni red je bil trhel, družbi je bila pisana usoda. Tedaj se je začel tisti veliki proces, ki se je zaključil šele v krvavi oktoberski revoluciji, nakar je krenil v nasprotno smer. Kam nas dovede?

V tej dobi se je pokazal prelom med starim in novim. Tudi umetnost je krenila s starega tira in jela iskati novih potov, novih struj. Z nestalnimi koraki je nastopila svojo pot. Kmalu pa je razmahnila krila. Našla je dva zastopnika in glasnika — genija Tolstega in Dostojevskega.

V slovstvu so ta dva velikana mnogokrat primerjali z vseh različnih strani. Primerjanje je največkrat šepalo, kakor povsod, kjer se primerjata dva diametralno nasprotna organizma. In vendar imata nekaj skupnega — besen fanatizem; oba sta neizprosna revolucionarja, oba prežeta misli, da je sveta Rusija poklicana, da reši s svojim pravoslavjem ves svet.

Kaj je pisal Dostojevskij in o čem? Snov mu je obsežna, kakor brezmejne ruske stepe, in poglobil se je vanjo, kakor se more poglobiti le ruska sama vase vtopljena duša. Dostojevskij je doma povsod: med bojari, meščani, kmeti, delavci, študenti itd. On pozna vse značaje; on ve, da ni absolutnih angelov, pa tudi ne absolutnih hudičev. Razkril nam je problematičnost človeške duše, ki nam jo je razsvetlil do skrajnih kotičkov. Razstavil nam je dušo takorekoč v atome, v prvotne elemente, in to s tako finočo, da smo obstrmeli nad njegovo umetnostjo. Kar je bilo filozofom z devetimi pečati zapečatena knjiga, to je razsvetlil Dostojevskij s svojim umom. Pri tem se ni držal je razuma ali takozvanih eksaktnih ved. Njegova umetnost v razglabljanju človeške duše se nasanja tudi na metafiziko, češ da vodi razum sam po sebi do dvomov in zanikavanja. V svoji mistiki je šel tako daleč, da že kaže patološke znake.

Kritika mu je očitala, da ne predstavlja Rusov, češ tó niso Rusi, to ni Rusija, to so bolniki, mrzlični blodniki, kakršnih je dovolj po vsem svetu, ne le v Rusiji. A kritika je spoznala, da se je zmotila. Rusov ni meriti z istim merilom kakor zapadnega človeka. In Dostojevskij je poznal Ruse in Rusijo.

Prav zato, ker je bil razočaran nad zapadom in njegovo kulturo, se je obrnil na vzhod. Tu je zadel ob rusko inteligenco, ki pa je bila pokvarjena, kakor že omenjeno. Treba je bilo tedaj kreniti na nova pota. Rusijo in svet je bilo treba ozdraviti.

Tu sta se Tolstoj in Dostojevskij križala v svojih nazorih. Dočim je nastopil Tolstoj odločno zoper vse ustanove obstoječe družbe, je propovedoval Dostojevskij izpopolnitev potem izčiščenja v trpljenju. Zagovarjal je družabni red, kakršen je, in trdil, da se mora osebnost ukloniti. Dostojevskij je bil nasprotnik revolucijonarjev, ki so le verovali, a bili ljudje brez dejanj in brez iniciative. Bičal jih je z jedko satiro.

Kaj je kvintesenca vsega umetniškega delovanja Dostojevskega? Boj med dobrim in zlom. Tedaj ono, kar se ponavlja od najstarejših časov v vseh religijah in filozofijah.

Z ozirom na razmere in njegov naturel je razumljivo, da ljubi Dostojevskij temne poteze. Šel je in pogledal v dušo zadnjih, zatiranih, ponižanih in razžaljenih. Bedni ljudje so mu ljubljenci, on sočustvuje z njimi, ki trpe glad, mraz in pomanjkanje. Svoje junake stavlja rad med elementarne nezgode.

Res, da so njegovi junaki povečini abnormalni, bolehni ljudje neste-nih značajev; mnogokrat silnih načrtov, a ohlapne volje. Dostojevskij nam jih je znal tako pokazati, da se nam priljubijo. Zločinci iz sibirskih katorg so mu bratje.

Dostojevskega ceni sodobno slovstvo kot največjega psihologa in ga rado primerja z Dickensom in Balzacom. Dasi so mu očitali površnost v tehniki in nervoznost v slogu, vendar ni možno izpodbijati vsestranske vrednosti njegovih del. Svojo dobo je poznal. Šele iz njegovih spisov si moremo črpati razumevanje za razvoj in sedanji položaj v Rusiji.

Dočim zasine marsikaka zvezda na slovstvenem polju v najlepšem svitu, a kmalu zatone, bodo Dostojevskega čitali, dokler bo živelo človeštvo z dose-

gonov žita, zlasti pšenice. Ministrstvo prehrane namerava s tem pomnožiti zaloge in tako oslabiti draginjo moke.

+ **Cirkulacija novčanic** naše državne narodne banke se je vsled večjih povpraševanj povišala za 88,175.705 dinarjev ter je znašala 31. oktobra t. l. 4.495, 432.420 dinarjev. V času od 22. do 31. oktobra se je zmanjšal metalni zaklad banke za 5,488.920·91 dinarjev ter je znašal 424,909 358.72 din.

+ **Obilica denarja v Budimpešti.** V zadnjem času se opaža na budimpeštanskem denarnem trgu prevelika inflacija gotovega denarja. To se pripisuje dejstvu, da so mlini že z znatnim dobičkom prodali moko in so prišli v položaj, da vrnejo izposojene svote, katere so dobili od bank za nakup pšenice. Radi obilice denarja so začele banke dajati večje lombardne kredite nego doslej.

+ **Paroplovni vozni red ogrsko-hrvaške parobrodarske družbe.** Trgovska in obrtniška zbornica naznanja, da vzdržuje ogrsko-hrvaška pomorska parobrodarska družba na Reki dve pospešeni potniškotovorni progi med Bakarjem in Kotorom ter sedem potniško tovornih prog in sicer Bakar—Krk—Rab, Bakar—Senj—Obravac, Bakar—Pag, Bakar—Metković, Rab—Senj—Bakar in Split, Metković—Korčula—Gruž. Natančen vozni red je interesentom v zbornični pisarni na razpolago.

+ **Povišanje agia pri uvozni carini.** Počevši od 10. nov. se računa pri uvozni carini 100 zlatih dinarjev za 500 dinarjev v novčanicah odnosno 2000 kron, medtem, ko se je do sedaj zaračunaval za 100 zlatih dinarjev 400 dinarjev ali 1600 kron. Povišani agio (400% namesto dosedanjih 300%) se plača za vse blago, za katere do vtevši 9. nov. ni bila plačana uvozna carina. Povišani agio, se plačuje pri uvozni carini, sporednih pristojbinah. Pri monopolskih predmetih se računa monopolna taksa v razmerju 100 zlatih dinarjev za 200 dinarjev v novčanicah. Enako se računa pribitek pri luksuznem blagu, katerega seznam je bil objavljen v »Uradnem listu« št. 11. 1921 po kurzu 100 zlatih dinarjev je jednako 200 dinarjev v novčanicah, torej s 100% agiom. Pri izračunavanju carine od valorem se računa carina po v tarifi določenih odstotkih brez agiopribitka. O podrobnostih bo izdala generalna direkcija carine še posebej pravilnk.

+ **Izvoz drv iz Rusije.** Kakor poročajo iz Revala, je sklenila sedanja ruska vlada pogodbo z neko norveško tvrdko, po kateri mora 15 do 18.000 std dry, naloženih v Arhangelskem, izvoziti preden bo morje zamrznilo. Za 1 standart se šteje 75 ch cif. Zadnji čas je kupčija z drvi na Ruskem precej živahna. V poslednjih tednih so prodali v Petrogradu na Angleško 800 std desak in tramov po 42 sh 6 p za standart. Iz Vilborga so izvozili zadnji mesec 18 do 20 ladij drv na Angleško.

+ **Poljska industrija gospodarskih strojev** se jako lepo razvija. Velike poljske tvornice se pripravljajo, da bodo do pomladi izdelale 3000 strojev za košnjo. Plugov izdelajo na leto približno 83000 in so jih en del že izvozili na Rumunsko.

+ **Čehoslovaška vina.** Vinska trgatev na Slovaškem in v Podkarpatski Rusiji se je končala z jako dobrim uspehom. Pridelali so za 50 odstotkov več kakor se je pričakovalo. Z ozirom na to in z ozirom na politične razmere so vinogradniki izjavili, da bodo znižali vinske cene.

+ **Trgovinska pogodba med Jugoslavijo in Nemčijo.** V ministrstvu trgovine in industrije je končnoveljavno izdelan načrt »za trgovinsko pogodbo med Jugoslavijo in Nemčijo. Ta načrt bo predložen narodni skupščini na eni prihodnjih sej.

+ **Francija prepovedala uvoz živine.** Uvoz goveje živine, svinj in ovac v Franciji je prepovedan. Dovoljuje se le uvoz salam, surega mesa in ostalih mesnih izdelkov.

+ **Cene letošnjemu vinu na Štajerskem.** Letošnje vino na Štajerskem je po kakovosti jako dobro, zato pa so mu tudi cene visoke. Izpod 20 K se sploh ne dobi novega vina. Cene variirajo med 22—25 kron, fri sortiranih vinih pa med 25—30 kron (na debelo).

+ **Premog iz Bolgarije.** Jugoslovanska vladna komisija je dobila od Bolgarske iz Rudnika Ternik v imenu vojne odškodnine 69.131 ton premoga. Ostanek bo Bolgarska izročila še tekom tega meseca.

+ **Pospeševanje domače čipkarske obrti.** Opozarjamo na trgovino s čipkami, ki izvira iz naše domače obrti! Glavno delo v tem oziru opravlja glede organizacije čipkaric v Sloveniji: Osrednja čipkarska zadruga v Ljubljani, Stari trg 2/I. Želeti bi bilo, da bi občinstvo uvidelo, da je treba najintenzivneje podpirati razcvit domače produkcije. Čipkarska zadruga ima sedaj 10 poslovalnic, katere se nahajajo na Gorenjskem in Notranjskem. Naročila sprejema zadružna pisarna v Ljubljani, Stari trg 2/I. vsak delavnik od 9.—12. in 15.—18. ure in sicer po vzorcih, ki so v pisarni na vpogled. Nekateri vzorci se lahko takoj kupijo, drugi se po izbiri naroče. Kljekljane čipke so brez konkurence v vsakem oziru, trdne in lepe, zdelane iz najboljšega lanenega sukanca ter tako prilju bljene, da ni dosedaj zadruga izgubila niti enega naročnika, ki je enkrat kupil pri njej. Kot »idrijske čipke« vživajo svetoven sloves. Zadruga dobavlja izdelke za celo Jugoslavijo, Francosko in je sedaj celo z Ameriko v najgibnejši kupčiji. Opozarjamo pri tej priliki na ponarejene čipke, ki so na videz podobne pristnim od Osrednje čipkarske zadruge ter krožijo brez firme, a so iz bombažastega sukanca, ne drže dolgo in tudi nimajo tistega značilnega leska kot čipke iz lanu. Osrednja čipkarska zadruga nima samo namena negovati domačo obrt, nego tudi ohraniti izdelkom dober glas, zato opozarjamo pred nakupom ponarejenih nepristnih čipk. Trgovcem in posredovalcem daje zadruga znaten popust.

+ **O letošnjem vinu.** V Slovenskih goricah se plačuje novo vino po 20—25 kron. Sortirana vina n. pr. muškat, traminec, burgundec itd. plačujejo po 26, 28, 30 in celo po 40 kron. V Italiji stane povprečno vino 1 in pol lire t. j. 20—21 kron, a boljše vino tudi 23—28 kron. Vsled padanja naše valute so se torej cene naših vin že precej zenačile z italijanskimi. — Češkoslovaška uvaža največ vina iz Španije in sicer preko Hamburga, kar je ceneje, kakor preko Trsta. Na Dunaju velja liter vina 400—500 kron. Nemška Avstrija je sploh v zadregi za vino. Iz Madžarske je vsled znanih homatij uvoz nemogoč, iz Južne Tirolske pa je vino vsled visoke italijanske valute predrago.

—

Dnevne vesti.

— **V spomin na nesrečno Rapalsko pogodbo je založila Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani žalni kolek po 25 para. Slovenci in Slovenke, naročajte ga!**

— **Za učiteljstvo.** Pristojni odbor zakonodajne skupščine je sklenil, da postanejo vsi dosedanji začasni učitelji definitivni in se jim za definitivno službovanje štejejo vsa leta od polnoletnosti t. j. od 21. leta.

— **Za člane izpraševalne komisije za ljudske in meščanske šole** v Ljubljani so imenovani gg. Rud. Arnšek, telovadni učitelj, Emil Adamič, glasbeni učitelj in L. Vazzaz, glavni učitelj na drž. moškem učiteljišču.

— **Izpremembe v osebju.** G. Bogomir Kobal, vladni koncipist pri okraj. glavarstvu v Litiji, je imenovan za okrajnega komisarja. Za provizorne vladne koncipiste so imenovani praktikantje gg. Dominik Dereani v Litiji, Adolf Morič v Slovenjgradcu, Matija Maležič v Murski Soboti, Ivan Bavdek v Kršk em, Anton Kapus v Kočevju, dr. Fr. Mlinar - Cigale v Ljutomeru, dr. L. Lobe v Radovljici, Vladimir Suša pri oddelku za notranje zadeve v Ljubljani, Jos. Tomšič v Krškem. — Višji pisarniški oficijal pri okrajnem sodišču v Metliki g. Jos. Mehora in kanclistinja pri deželnem sodišču v Ljubljani gdč. Lujiza Palonc sta na lastno prošnjo upokojena. — Za asistenta splošne bolnice v Ljubljani je imenovan g. dr. Fr. Virant, za upravnega praktiktanta pa abiturijent g. Jos. Šuštaršič.

— **Državni služb i se je odpovedal** sekretar v poljedelskem ministrstvu, znani slovenski pisatelj dr. Ant. Novačan, ker je začel izdajati v Celju novi list »Naša vas«.

— **Prepovedan ribolov.** Pokrajinska uprava je prepovedala ribolov od 16. oktobra do 15. januarja zaradi drstenja. V tem času je tudi prepovedano goniti domače živali, posebno race in gosi na vodo, v kateri so ribe.

— **Prekrščena občina.** Občina Trnovci v ptujskem okraju se imenuje odslej »Rucmanci.«

— **Nove zadruge.** V zadružni register so se vpisali: Elektrarna na Dobravi pri Ljubljani in Osrednja vinarska zadruga za Jugoslavijo v Ljubljani.

— *Nov priročen pristojbenik* izide tekom decembra in bo obsegal na preko 200 straneh v sistematični, abecedno urejeni razpredelbi vse pristojbine v smislu novega sedaj od zakonodajnega odbora skupščine odobrenega začasnega zakona, kakor tudi vse sodne in poštne pristojbine. Upoštevane so pa tudi še prejšnje vsled posebnih zakonov in odredb veljavne pristojbine in olajšave. Knjiga stane broširana Din. 10.— kot priporočena tiskovina Din. 11.50 ter je jako praktična in neobhodno potrebna za vse pisarne, urade, trgovce in za privatnike, ki imajo posla z oblastmi. Radi omejene naklade je naročiti takoj pri izdajatelju: Dr. Ivanu Černetu, Gospodarska pisarna, Ljubljana. Pri naročilih nad 100 izvodov 10 odstotni nad 500 izvodov 20 odstotni popust, denar je vposlati ob naročilu ali pa nakazati na čekovni račun štev. 10.368.

— **V Dobrni pri Celju** se je otvorila zasebna kmetijska šola. Pouk je vsako nedeljo. Snuje pa se tudi tečaj za kuharice in šivilje.

— *Fotografični tečaj »Probude«* se je pričel s predavanji o splošnem znanju fotografske umetnosti. Predavanja se vrše na tehniški srednji šoli in so v zvezi s praktičnim fotogr. delom. S tem se nudi osobito začetnikom, amater-fotografom — med dijaštvom itd. — lepa prilika osvojiti si potrebno znanje in oretnost v fotografiranju. Opozarjamo, da se še sprejemajo slušatelji in slušateljice v omejenem številu. Vpisnina — za one, ki niso vpisani kot slušatelji v »Probudini« slikarski šoli — znaša Din. 16.—, ukovina pa Din. 25.— mesečno. Dijakom in dijakinjam srednjih šol se ukovina event. zniža. — Prijave sprejema in daje potrebna pojasnila, (ki so razvidna tudi na deski za razglase slikarske šole »Probuda«) vodja fotogr. tečaja g. Fran Vesel in vodja slikarske šole »Probuda« g. akad. slikar Fran Sterle.

— *15 kg težka gos.* Kdor želi okusiti izborno gosjo pečenko naj ne zamudi Martinovega večera, ki ga priredi Društvo za zgradbo sokolskega doma v Mostah jutri v nedeljo zvečer ob 16. uri v društveni telovadnici na Selu. Ker pa gos rada plava, preskrbljeno je tudi za zadostno množino najboljšega letošnjega vina. Zabaven del večera je bogat, za godbo skrbi polnoštevilen salonski orkster, za mladino je na sporedu ples — in tako bo lahko prišel vsak na svoj račun. Kdor hoče preživeti par veselih ure v prijetni družbi, naj ne zamudi te prireditve.

— **Radi širjenja komunističnih idej** je izgnan iz naše kraljevine mizar Franjo Tiss sin Petrov iz Janjičeva pri Lvovu.

— **Letalska nesreča v Novem Sadu — 2 žrtvi — eden Ljubljančan.** K tej nesreči, o kateri smo že kratko poročali, smo dobili iz Novega sada sledeče podrobnosti. — Letalna postaja je dobila več novih letalnih aparatov. Ta letala je morala postaja, predno jih uvrsti v redno letalno službo praktično preiskati, ker ima vsako letalo, če je še tako precizno izdelano, vedno malenkostne pogreške, ki znajo postati v gotovih slučajih usodni. Tudi ima vsak aparat svoje posebne lastnosti osobito glede ravnotežja. Dne 8. t. m. sta hotela preskusiti eno letalo podporočnik Srečko **Žitnik** iz Ljubljane in poročnik Viljem Radnički iz Petrovaradina. Ko sta bila omenjena pilota par sto metrov v višini, se je nenadoma vnel motor. Ogenj sta letalca takoj opazila in sta skušala pristati na zemljo. Ogenj je hitro naraščal in jih oviral pri spuščanju navzdol. Poročnik Radnički se je odločil za odskok in res skočil iz letala. Toda bil je še previsoko in Radnički si je zlomil pri padcu hrbet in obležal mrtev. Žitnik pa še ni hotel skočiti in je še vedno upal, da se mu bo posrečilo pristati še pravočasno na zemljo. In res bi se mu bilo posrečilo pristati in rešiti bi se bil z malimi poškodbami. Toda predno je pristal, je motor eksplodiral. Aparat se je popolnoma razletel in Žitnik je padel mrtev med razvaline letala. Kako je nastal ogenj v motorju, še ni dognano, pač pa je uvedena stroga preiskava, ali ni povzročila nesrečo malomarnost ali zanikrnost pri kontroli motorjev. — Pogreb ponesrečenih žrtev se je vršil v četrtek. Pokopali so jih z vsemi vojaškimi častmi, udeležila pa se je pogreba tudi številna množica meščanov, osobito zastopnikov najrazličnejših korporacij.

— *Prijet ponevernik.* Slovenski stavbni družbi v Ljubljani je poneveril Dunajčan Leo Fejnl, ki je bil nastavljen kot graditelj z mesečno plačo 6000 kron, s ponarejenimi računi okrog 20.000 kron. Heinla so aretirali orožniki na Vrhniki.

— *Okraden brusač.* Brusaču Ivanu Škrbcu je ukradel v Kranju delavec Jakob Lampreht brusaški voziček, vreden okoli 2800 kron. Lampreht je bil obsojen na 8 mesecev težke ječe.

— **Drag ponk.** Dne 28. avg. sta se vozila iz Krania v Tržič lesni trgovec Ivan Dovžan in okr. gozdar Hubert Zuljan. Med vožnjo je očital Dovžan Zuljanu, da gozdar sam ne ve, kaj sme sekati v gozdu in kaj ne. Radi tega je bil tudi kaznovan radi nekega sekanja. »Ako hočete vedeti kaj se sme sekati, vprašajte mene, ne pa gozdarja«. Radi te izjave je bil obsojen Ivan Dovžan pred dež. sodiščem na 300 din. denarne kazni. —

— **Gostilniški pretep s smrtnim izidom.** Dne 11. sept. sta se sprla v gostilni Hiršmanovi na Krtini Janez Volčina in France Miš. Miš je vsled teh ran v kratkem umrl. Janez vrgel ob tla. Dasi bi se bil Volčina lahko na drug način obranil in izognil prtepu, je potegnil nož in udaril Miša z vso silo po glavi. Miš je vsled teh ran v kratke mumrl. Janez Volčina, ki je bil že 17krat kaznovan, se zagovarja s silobranom. Dokazovanje pa je dognalo, da je bil silobran prekoračen in je bil Volčina obsojen na tri mesece težke ječe.

— **Razne tatvine.** Neki poznat tat je ogoljufal kmeta Malnerja na Ižanski cesti za 1000 kron in neznano kam pobegnil. — Tovarniškemu delavcu Francu Bahonu v Lanovžu je ukradel poznan tat za okrog 10.000 kron razne obleke in pa denarnico v kateri je bilo 1000 kron. — Hlapcu Ivanu Baželju pri Kušarju v Ljubljani na Erjavčevi cesti je ukradel neznan tat raz konja izpred gostilne Smole črno konjsko odejo vredno 1000 kron. — Posestniku v Črnučah Francu Vilfanu je poneveril 19letni Jože Žitnik kolo vredno 2500 kron. — Alojziji Reberšak na Teharjih je ukradla služkinja Marija Cisar iz zaklenjene omare v spalni sobi več obleke vredne okrog 2000 kron in pa 1800 kron denarja. Tatica je pobegnila brzkone v Nemško Avstrijo.

— **Snežni zameti po Hrvatskem in Sloveniji.** Od več strani nam poročajo o velikih snežnih zametih. Posebno veliko snega je padlo na Hrvatskem in sicer v okolici Ogulina, Gospiča, Vrhovine, Virovitice in Bjelovara in po celi Liki. Obenem je pritisnila burja in oster mraz. Sneg je potrgal na več krajih brzojavne in telefonske žice. Na nekatrih mestih je namel vihar na železniške proge toliko snega, da so ostali vlaki v snegu in so jih morali izvleči iz zametov s pomnoženimi lokomotivami. Na progi Bjelovar - Virovitovica je ostala v snegu tudi pomožna lokomotiva, ki je šla po zameten vlak. Na nekaterih mestih proge Ogulin-Gospič je proga zametena z več metrov globoko plastjo snega. V Sloveniji je tudi zapadel skoro povsod sneg, vendar ga ni toliko padlo, kot po Hrvaškem. Največ ga je padlo v Kočevski okolici. — Pač pa smo dobili tudi po celi Sloveniji precej oster mraz.

— **Pretep.** V Spod. Pirnčah so napadli domači fantje 40letnega dninarja Miho Bačnika in ga dobro pretepli. Bačnik je dobil težke poškodbe.

— **Čudne pritožbe dobivamo o naši obmejni straži.** Ni dovolj, da nas preganjalo Italijani, šikanirajo naše ljudi še naši obmejni stražniki, ki imajo baš nasprotno nalogo, namreč ščititi naše ljudstvo. Nek verodostojen opazovalec nam poroča sledeči jako mučen dogodek, ki se je vršil baje pred kolodvorom na Rakeku. Pred kolodvor se je pripeljal Fr. Logar, mesar iz Cirknice. Prišel je čakat svojega sina. Logar je šel peš in peljal konja za uzdo, ta ni slišal radi snega in hudega vetra, da pelje za njim voz, ki bi ga rad prehitel. V tem vozu se je vozil obmejni komisar Komac v spremstvu nekega orožnika. Ker komisar ni mogel s svojim vozom naprej se je tako razhudil, da je vzel bič in je začel Logarja pretepati. Nastala je velika rabuka. Logar se je seveda upri temu krivičnemu in sirovemu nastopu. Nato ga je začel tepsti še orožnik. Nabralo se je precej občinstva, ki je došlo z vlakom. Ker pa je bilo to gospodom mučno in so čuli razne opazke radi njihovega nastopa, so občinstvo poklicani obmejni stražniki razgnali. Tako nastopanje ne vzbuja baš posebnega spoštovanja, do obmejnih oblasti, ki bi se morale zavedati svoje važne in odgovorne službe.

— **Vlom v Deskovi vasi.** V noči 2. nov. so vlomili neznani tatovi v trgovino Margarete Osterman v Deskovi vasi pri Starem trgu. Odnesli so razno blago in obleko ter okrog 700 kron drobiža. Skupno škodo cenijo na okroglo 24.000 kron.

— **Pobegli ubežnik.** Radi ubega so aretovali pri Kapeli redova Josipa J. Ureka iz Vrhja pri Kapeli. Med potjo se je posrečilo Urehu, da se je iztrgal vojaški eskorti in je zopet neznano kam pobegnil.

Ljubljana.

= *Odborova seja krajevne organizacije NSS za kolizejski okraj* se vrši v ponedeljek dne 14. tm. v Prešernovi sobi gostilne »Novi Svet« na Gosposvetski cesti. — Vabim odbornike, da se je gotovo udeležijo. Predsednik.

= *Jugoslovensko-češkoslovaška liga.* Prva odborova seja »Jugoslovensko-češkoslovaške lige« bo v nedeljo, 13. t. m. ob 10. dopoldne v uredniških prostorih »Slov. Naroda«. Vsi gospodje odborniki so vljudno vabljeni, da se udeleže te seje. Dr. Karel Triller, predsednik.

= *Zakaj je tega bilo treba?* Tako se vprašuje včerajšnje »Jutro«, ko govori o večini ljubljanskega občinskega sveta. JDS prav dobro čuti, da se je vsled zaletavega nastopa svojih voditeljev obsovražila med celim narodom. Popolno osamljenje je naravna posledica protiljudske politike JDS v Beogradu in doma. Sedaj »Jutro« izprašuje svojo vest, zakaj je bilo tega treba. Prav nerodno je zvijanje »Jutra«, da hoče z za lase privlečenimi argumenti zakriti neprijeten položaj, v katerem se nahaja JDS v Ljubljani. Fabulam o klerikalni nevarnosti v Ljubljani menda niti drugače zelo lahkove ni bralci »Jutra« ne verjamejo. »Jutro« se še vedno razburja radi volitev v kuratorij dekliškega liceja. Pri tem se pa ne upa povedati, da ima JDS še vedno večino v kuratoriju. Nevarnost »klerikalnega zmaja« nastane potem takem samo v slučaju, če so JDSarji postali klerikalci. Zlobno podtikanje nesokolskega stališča NSS v občinskem svetu ljubljanskem je očividna demagogija, katero vsi pravi Sokoli najodločnaje obsojajo. Vsi člani delegacije NSS so Sokoli in brez pretiravanja lahko konstatiramo, da je dve tretjini vseh telovadcev Sokolov v Sloveniji, posebno v delavskih centrih politično organiziranih v NSS. Smešna je naravnost trditev, da je JDS edina, ki zastopa sokolsko idejo. Kakor »Slov. Narodu«, tako tudi »Jutru« pravresno svetujemo, da ne vlači Sokolstva v dnevno politiko. Kakšne posledice je do danes imela nestrpna JDS taktika v sokolski organizaciji, naj se »Jutro« informira pri Sokolskem Savezu. V to poglavje spada tudi odstop tov. dr. Jamarja, ki naj bo odločen memento protinarodni politiki JDS v sokolskih vprašanjih. Ne izzivajte nas, da pričnemo tudi o sakrosanktni sokolski organizaciji razpravljati v časopisju. Ne izzivajte v interesu plemenite sokolske ideje. *Ravno glede Sokolstva je naša obramba najlažja* Toda mi tega nočemo, ker podrejamo trenotne strankarsko polemične efekti višjemu cilju: Sokolstvu. Obvladajte se gospodje pri »Jutru«. Nikar ne mislite, da so danes še vedno tisti časi, ko je bilo mogoče izvesti politična uboistva s pomočjo izrabljanja Sokolstva. Mislimo pri tem na dr. Ravniharjev slučaj, kateri je nedvomno tudi »Jutru« znan.

= *Operni orkester narodnega gledališča v Ljubljani* je izročil Jugoslovenski Matici celoten svoj honorar v znesku 10.000 kron, katerega je prejel isti za svoje sodelovanje pri proslavi 28. oktobra. Pokrajinski odbor Jugoslovanske Matice v Ljubljani sporoča ta rodoljuben čin članov opernega orkestra slovenski javnosti, obenem pa izreka tem potom vsem članom svojo najglobokejšo in javno zahvalo.

= *Po Ljubljani se širijo* govorice, da so vstopnice za žalni koncert Glasbene Matice, ki se vrši v ponedeljek 14. t. m. ob 8. uri zvečer v Unionski dvorani že razprodane. Odbor Glasbene Matice opozarja slavno občinstvo, da so te govorice popolnoma neosnovane in morda zasledujejo tudi gotov namen. Sedeži za to žalno prireditev so v predprodaji v pisarni Glasbene Matice, Gosposka ulica 8.-I. nadstropje in to danes v nedeljo od 10-12 ure ter v ponedeljek od 10. do 12. in od 3.-5. pop.

= *Unionska dvorana* je za žalni koncert Glasbene Matice žalni prireditvi primerno dekorirana. Običaj je, da pri takih resnih prireditvah opušča občinstvo ploskanje in odobravanje. Posebno bi bilo to želeti še med posameznimi odstavki »Opela«, ki tvorijo vsi skupaj harmonično celoto.

= *Vstop k mladinskim koncertom* Glasbene Matice je z vstopnico dovoljen izključno le mladini in od šolskih vodstev določenemu nadzorstvenemu osobju. Prenos vstopnic na druge osebe je prepovedan in bo takim osebam vstop v dvorano zabranjen.

= *Plesni tečaji Ženskega telovadnega društva* se pričnejo v sredo 16. t. m. v licejski telovadnici in sicer v sledečem redu: I. Klasičen ples: vsak delavnik od pol 5. do pol 6. ure zvečer. II. Otroški tečaj: v sredo od tričetrt na 6. do 7. ure zvečer, III. Naraščaj: v ponedeljek od 6. do 7. ure zvečer. IV. Gojenke: četrtek od 6. do 7. ure zvečer. V. Dečki: petek od 6. do 7. ure zvečer. VI. Uradniški ples: torek od četrt na sedem do pol osmih zvečer. V pondeljek 14. t. m. se pojzve v telovadnici na I. drž. gimnaziji od pol 6 do 7 ure zvečer, h kateremu oddelku se je dodelilo posamezne priglašence. Istočasno se dobi lahko vsa druga pojasnila. Prispevek za klasičen ples znaša mesečno K 200, ni pa obvezno posečati dnevno tečaj.

---

danjimi lastnostmi, z dobroto in zlobo, vero in nevero, zaupanjem in nezaupanjem, bogastvom in siromaštvom, sploh z vsemi svojimi vrlinami in napakami.

Še par besedi o njegovem življenju. Dne 11. nov. (po starem 30. okt.) se je rodil moskovskemu zdravniku Dostojevskemu sin Fjodor Mihajlovič. Vseh otrok je bilo sedem. Družina je živela v bolnici v neugodnih razmerah. L. 1831 so si kupili na deželi malo posestvo. Ko je bil Dostojevski star 14 let, so ga poslali v Čermakov zavod v Moskvi. Leta 1837 mu je umrla mati in oče ga je dal v Petrograd v nemško zemljemersko šolo. Dečku ni dišala šola, predvsem pa mu je ugajala literatura. Z navdušenjem je čital romane in povesti. V tem času je začutil v sebi tudi poklic za pisateljevanje. Svoj okus si je gladil s čitanjem francoskih in nemških klasikov. Od ruskih pesnikov mu je bil vzornik Puškin, ki ga je skušal tudi posnemati. L. 1839 mu je umrl oče in Dostojevskij je sprejel službo pri kartološkem oddelku nekega vojaškega urada. V službi pa ni vzdržal.

L. 1848, ko je vrelo po vsej Evropi, in se je tudi v Rusiji jelo vzbujati socijalistično in revolucijonarno gibanje, je bil Dostojevskij pristaš idej Fourrierja, katerega pristaše na Ruskem je vodil Durov. Na osvobojenje potom revolucije pa je deloval Petraševskij s svojim krožkom. Vlada je za to izvedela in člane zaprla. Med njimi tudi Dostojevskega. L. 1849 so bili vsi obsojeni na smrt, a v zadnjem hipu pomiloščeni in obsojeni v ječo. Dostojevskij je dobil štiri leta. Na božični dan je moral v Sibirijo, nesoč s seboj le evangelij. Tu je živel tri leta, ločen od vsega civiliziranega sveta, v samoti in bedi. Četrto leto mu je nekoliko odleglo, ko mu je jel znan častnik nositi knjige.

Ko je prestal kazen, so ga vtaknili v 7. sibirski polk, kjer je l. 1855 napredoval do podporočnika. Sedaj mu je bilo življenje ugodneje. V izgnanstvu je moral živeti do l. 1859, ko so mu dovolili povratek v Rusijo. Vrnil se je v Tvjer. Kmalu mu je bilo dopuščeno priti v glavni mesti.

Tedaj je na podlagi svojih nazorov in svojega prepričanja jel izdajati list »Vremja«, ki je izborno uspeval. L. 1863 je izbruhnila vstaja na Poljskem. Takrat so mu list ustavili radi članka »Usodno vprašanje«. Zato je jel Dostojevskij leta 1864 izdajati nov list »Epoha«, kar pa ga je pahnilo v dolgove.

Medtem pa se je posvetil pisanju svojih velikih romanov, ki so mu prinesli toliko slave.

Leta 1881 je imel o priliki odkritja Puškinovega spomenika slavnostni govor. V tem govoru je videl svet življensko izpoved Dostojevskega in Rusije. Dostojevskij je stal pred Rusijo kakor prerok.

Umrl je dne 25. februarja 1881.

Življenje Dostojevskega je bilo precej burno. Že kot otrok in deček je okušal trpkost življenja, zato se je znal kasneje poglobiti vanj. Šola in suhoparna služba mu nista ugajali. Duša se mu je hotela dvigniti, objeti svet in ga doumeti. Živel je razkošno, kadar so mu dopuščala sredstva, in se udajal tudi igri. Oženil se je dvakrat. Od otrok mu živi še hči, ki piše o njem spomine. V Evropo je potoval trikrat, prvič in drugič sam, v tretje s svojo družino. Poleg psihološkega študija je pazno zasledoval sodobne politične dogodke. Vse življenje je trpel na živčnih boleznih. Imel je tudi epileptične napade.

Dostojevskega slovstveno delovanje je obsežno in izredno plodovito. Prva dela »Brois Godunov« in »Maria Stuart« sta seveda posnetka. Ko je l. 1844 izstopil iz službe, je napisal prvo povest »Bedni ljudje«. Pri tej priliki je Bjelinskij opozoril javnost na mladega pisatelja, ki je postal takoj znamenit. Kmalu nato je izdal krajše povesti: »Polzunkov«, »Gospod Proharčev«, »Dvojnik«, »Gospodinja«, »Tuja žena«, »Mali junak«, »Slabo srce«, »Bele noči«, »Bor in svatba«, »Netočka Nezvanova«, »Ljubosumni mož« in »Roman v devetih pismih«.

Svoje življenje iz sibirskih katorg, kjer je med najnižjimi strastmi opazil tudi »iskrico božanstvenega«, je pretresljivo opisal v »Zapiskih iz mrtvega doma«. Ko mu je bilo življenje v Sibiriji olajšano, je napisal »Selo Stepančikovo« in »Stričeve sanje«. Potem je jel po daljšem presledku v svojem listu »Vremja« priobčevati romane »Ponižani in razžaljeni«, »Zapiski iz mrtvega doma« (spisane že prej) in »Vrsto člankov o ruski književnosti«. Svoje prvo potovanje po Evropi je opisal v »Zimskih zapiskih o poletnih vtisih«. Plod njegovega drugega potovanja v Evropo je roman »Igralec«. Od l. 1865 dalje so sledili njegovi največji in najboljši romani »Zločin in kazen«, »Idiot«, »Besi« in »Večni mož«. Ko je posegla Rusija na Balkan, da uredi tamkajšnje zamotane razmere, je Dostojevskij spisal »Dnevnik pisatelja«. Leta 1880, tedaj malo pred smrtjo, pa je izšel njegov zadnji in največji roman »Bratje Karamazovi«.

Dostojevskij v Slovencih. V našem prevodnem slovstvu je Dostojevskij dostojno zastopan. Že pred 15. leti sem čital »Bele noči« v vrlo slabem prevodu. Prevedeni so dalje »Mali junak«, »Zapiski iz mrtvega doma«, »Igralec«, »Ponižani in razžaljeni«, »Zločin in kazen« in »Nesi«. »Idiot« čaka na tisk, a »Selo Stepančikovo« se prevaja. Odlomke »Bratov Karamazovih« so nam podali hudožestveniki na odru. F. P.

Naročajte „Jugoslavijo“!

= *Božičnica!* »Klub Primork« priredi dne 17. dec. t. l. v Narodnem domu »božični večer« za siromašne primorske srednješolce-begunce. Pokroviteljstvo je ljubeznivo prevzela ga. Hribarjeva, soproga gospoda ministra in kr. namestnika, ki se je takoj z odbornicami z vso vnemo lotila predpriprav. Z otroško igro, ki se bo vršila ta večer, otvori »Klub Primork« ciklus otroških predstav v letošnji zimski sezoni .

= *Prvi recitacijski večer najmlajših* se vrši danes 13. t. m. ob 8 uri zvečer v veliki dvorani »Mestnega doma«. Spored večera je sledeči: Fran Onič čita 10 svojih pesmi: Iz noči, Oltarji, Klic iz predmestij, Krik, Pokop, Okostenjak, Mimo stebra jetičnih, Neznanci, Dvogovor s samim seboj, V dolini močvar. Bartol Stante čita odlomke svoje drame: »Moje kraljestvo ni od tega sveta«. Vladimir Premru čita 7 novih pesmi: Pokopališče, Jezdeci, Porušeno mesto, Skalnat stolp, Kraljevanje, Svečenik na severu, Stvarnik na zemlji. Vstopnina: sedeži 12 kron, stojišča 6 kron.

= *Darilo.* Magister gr. Bogomir Orožen je daroval z ozirom na obletnico rapalske pogodbe 100 K za »Jugoslovansko Matico«! Lepa hvala! Posnemajte!

= *III. medicinski ples.* Društvo jugoslovanskih medicincev v Ljubljani priredi v soboto dne 19. t .m. III. redni medicinski ples v zgornjih prostorih Narodnega doma. Vstop le proti vabilu.

= *IV. redni občni zbor Društva slušateljev filozofske fakultete* (nadaljevanje) se vrši v pondeljek dne 14. t. m. ob 8. uri zvečer na univerzi, dvorana št. 77. Nove člane se sprejema pred občnim zborom. Polnoštevilna udeležba! Odbor.

= *Nesrečna ljubezen. — Samomor v Grubarjevem kanalu?* Včeraj popoldne okrog 11. ure je našel delavec Janez Filipič na obrežju Grubarjevega kanala malo pod klavnico zavitek. Ko ga je razvil je našel v njem ženski površnik, bluzo, čepico in pompaduro, v kateri so bila štiri pisma, par zlatih ženskih uhanov, zlat prstan in 136 kron denarja. Zavitek je oddal Filipič policiji, ki je uvedla takoj preiskavo. Eno izmed pisem je bilo naslovljeno na mater ponesrečenke. V tem pismu se hčerka poslavlja in zapušča vse svoje stvari materi. Drugo pismo pa je bilo naslovljeno na kavarnarja »Narodne kavarne« g. Franca Krapeža. Dognalo se je namreč, da je bila ponesrečenka blagajničarka »Narodne kavarne« in sicer 19 letna Leopoldina Vidmar, doma iz Kamnika. Iz pisem izzveni, da so dovedli nesrečno dekle do tega obupnega koraka ljubezenski motivi. Sicer pa še ni jasno dognano, jeli skočilo dekle v vodo ali ne, ker trupla še niso dobili in je malo sumljivo, da bi se dekle sleklo predno izvrši samomor, ker samomorilci običajno tega ne napravijo.

= *Številne izgube.* Izkaz izgub v Ljubljani od 29. okt. do 9. nov. izkazuje 11 izgub denarnic in ročnih torbic, v katerih je bilo okrog 22.000 kron denarja.

= *Pobegli kaznjenec.* Kaznjenec ljub. deželnega sodišča Albert Razgon, ki je bil dodeljen delavskemu oddelku kaznjencev v Kosezah je 8. t. m. pobegnil. Razgon je bil obsojen radi hudodelstva tatvine na 18 mesecev ječe, pristopen je v Šent Jurij, po poklicu ključavničarski pomočnik.

= *Velika izguba.* Dijak obrtne šole zidar Srečko Krpan je izgubil v bližini glavne pošte listnico, v kateri je bilo 14.000 K 18 lir, ček ljubljanske kreditne banke za 5000 kron ter razna spričevala in potni list. Izključena ni žepna tatvina.

= *Vlom na Resljevi cesti.* V vrtno barako strojevodje juž. žel. Miroslava Leopolda na Resljevi cesti 27. je vlomil neznan tat ter odnesel več raznega orodja, vredno okrog 2000 K. V isti hiši pa je ukradel strojevodju juž. žel. Karlu Bizjaku en žakelj krompirja. — Na Marijinem trgu je ukradel neznan žepar posestnici Frančiški Švigelj od Šentvida iz ročne košare kos barhenta.

= *Sleparski vajenec.* Policija je aretirala vajenca pri miz. mojstru M. Perkotu v Šiški Josipa Slugo, ki je obtožen, da je ukradel gospodarju iz ročne blagajne v raznih zneskih približno 30.000 kron. — Sluga prizna samo dve tatvini v znesku 440 kron.

= *Tat v šoli.* Iz šole pri Sv. Jakobu je ukradel neznan tat učiteljici Ivani Iskra črn dolg plašč vreden 3000 K.

Maribor.

»Lepa« patrijota sta tukajšnja bogataša trgovca Schnideritsch in Haber. Oba bi bila morala oddati nekaj konj na orožnovajo. A znala sta si pomagati. Pripoveduje se, da sta kupila pri konjskem mesarju mrhe ter jih oddala erarju. Če je to resnica, potem naj jih oblast pošteno prime. To se pravi naravnost delati norca iz državne oblasti. Da bi se pa delali norca iz naše države takile Nemci, kateri so obogateli od našega ljudstva, tega ne trpimo.

Državno pravdništvo v Mariboru ima v zimskem času iste uradne ure kakor okrožno sodišče, namreč od 8 do 14.

Tratikanti imajo v nedeljo 13. tm. »Pri črnem orlu« sestanek in sicer ob 13. uri. Baje imajo razgovor o nerednostih, ki so se pojavile pri mariborski glavni tobačni zalogi in ki niso v skladu s predpisi. Vabljen je tudi zastopnik finanč. ravnateljstva kakor tudi oba glavna založnika. Kakšne so te nerednosti, o tem molčimo. Umestno pa je, da so povabljeni vsi interesenti in je gotovo pričakovati, da bodo zadevo povoljno uredili med seboj.

Prevzetna kmetica je prinesla te dni na trg nekaj litrov mleka, na katerem je sedal, ko je pritisnil sneg, veliko pomanjkanje. Ko je zvedla, da so cene maksimirane in ga ne sme dražje prodajati, jo je hotela z mlekom popihati. Na opozoritev stražnika, da mora mleko prodati, jo je pograbila taka jeza, da je mleko zlila po tleh. Prav primerno bi bilo naduto ženišče vtakniti za nekaj časa v luknjo, da se ji jezica ohladi in da si bode drugič premislila storiti kaj takega.

Kruh se mora prodajati na vago. Tako je odločilo ministrstvo za socijalno politiko z dne 31. okt. 1921 štev. I. P. Br. 5878. Pekarna tvrdke Sch. in sinovi se je bila namreč pritožila proti odločbi občinskega razsodišča, da se mora prodajati kruh na vago, češ, da to ovira obratovanje. Pa je pogorela. Čudno je le to, da ravno ta bogata nemška tvrdka ni bila zadovoljna s tem, med tem, ko se navadni pekl niso pritožili.

Tudi jajc primanjkuje na trgu, dasi ni za nje cena maksimirana. Kmetje nočejo prinašati na trg, ker jih doma prekupci vse pobero in plačujejo jako drago. Jajčni baron Suppanz jih neki plačuje po 10 K. On to lahko stori, ker pri sedanjem škandaloznem stanju naše valute zasluži v inozemstvu še vedno silno veliko. Mi si pa ne moremo pomagati s tujo valuto in tako ne dobimo blaga. Kdaj nastanejo boljše razmere? Kdo ve, kriz vsemu temu?

Okraden pijanec. Neki France Kaši iz Kamnice je pokušal po raznih gostilnah letošnjo kapljico. Do večera se ga je toliko nabral, da ni mogel več domu. Zato se je zatekel k nekemu dobremu znancu. Ta dobri znanec je bil pa tako dober, da je okradel pijanega prijatelja za 2500 K. Vsaj tako misli Franc Kaši in tudi policija, ki je ženo dobrega znanca kot tatvine sumljivo aretirala.

Državni upokojenci. Na tozadevno notico v štev. 271. »Jugoslavije« dne 6. tm. sledeče pojasnilo: O kakem sklepu naših zavednih članov krajevne skupine Maribor društveno vodstvo ni bilo obveščeno. Člane, kateri ne izpolnujejo društvene dolžnosti je smatrati v smislu društvenih pravil za izključene ter društvo po takih članih gotovo ne žaluje, — pač pa je obžalovanja vreden, kdor se pusti begati od gotovih članov, ki so skušali društvo oškodovati. Pretirana in zlobna je trditev, da so naši zavedni člani odstopili. Dokaz naših članov iz Maribora že po tej notici nam *nakazovana članarina.* Društvu državnih nameščencev v Mariboru (po notici) moramo samo častitati na pridobitve te vrste članov. Zakaj so »izstopili«, oziroma zakaj so jih društvena pravila izključila, pa dobi ugledno društvo lehko informacije v našem, gospodu Drevenšku poslanem pismu. Obžalujemo, da nam ni mogoče slediti v notici navedenemu nepoznanemu društvu — ter za malenkostno članarino — letnih 8 kron — dajati razne materijalne ugodnosti, kakor: zdravnike, zdravila in podporo v slučaju smrti itd. Ker — nismo vsegamogočni, ampak nudimo našim zavednim članom le zaščito in ostale »mogoče« ugodnosti. Svarimo upokojence sploh. »Ne pustite se zapeljevati in begati«. Natančnejše pojasnilo v prihodnji štev. Upokojenca. Načelstvo I. splošnega društva jugoslovenskih upokojencev s sedežem v Ljubljani.

Za pisarniške prostore odvetnika dr. Ovsenjaka se je pogodil tukajšnji trgovec s špecerijskim blagom g. Oset, ki jih bo priredil za svoje stanovanje in za pisarno. Odvetnik dr. Slokar, ki je bil z dr. Ovsenjakom v pogajanjih zaradi pisarne, je vstopil kot družabnik v pisarno dr Kodermana.

Bivši koncipijent dr. Čebulove odvetniške pisarne dr. Ziegler, se je preselil v Gradec.

V mariborski javni bolnici je umrl v četrtek ponoči 29-letni trgovec Krešimir Turkovič, rodom iz Cline (Hrvatska).

Zdravstveno stanje knezoškofa dr. Napotnika je zelo opasno, ker se bolnik brani zavživati zdravila.

Vsa naša mladina brez razlike sodeluje pri prodaji rapalskih spominskih znakov. Uspeh prvega dneva je bil po dobljenih informacijah v soboto prav povoljen ter je upati, da se bo prodaja tudi v nedeljo obnesla v polno zadovoljstvo Jugoslovanske Matice. Bankam, podjetnikom in trgovcem se znaki niso prodajali, ker je pričakovati, da bodo ti sami čutili svojo narodno dolžnosti in se s primernimi zneski spomnili Jugoslovanske matice.

Celje.

Mestno gledališče v Celju. Danes v nedeljo 13. nov. priredi Izobraževalno društvo »Bratstvo« v mestnem gledališču predstavi »Dnevnik«, veseloigra v dveh dejanjih, ter burko v enem dejanju »Damoklejev meč«. Obe predstavi sta se minulo nedeljo igrali na zabav. večeru »Bratstva« v Narodnem domu z dobrim uspehom. Pričetek predstave je ob 4. uri pop. Med odmori svira tamburaški zbor »Bratstva«. — Igri sta zelo zabavni in je zato pričakovati, da bo gledališče napolnjeno do zadnjega kotička.

Prva številka »Naše vasi«, glasilo zemljoradničke stranke za Slovenijo, je izšla v Celju.

Celjska cinkarna. Kakor čujemo, namerava država prodati celjsko cinkarno nekemu nemškoavstrijskemu konzorciju. S tem je baje v zvezi odpotovanje rudarskega svetnika Baeblerja v inozemstvo.

Zgodnja zima. Sneg je začel močno naletavati po naših krajih. Tudi mraz je precej občuten. Vremenski preroki, ki so prerokovali zgodnjo in ostro zimo, so imeli topot menda prav.

Izdelovanje modercev in drugih podobnih izdelkov je pričela v Celju v Samostanski ulici Draga Vrečko.

Telefonsko omrežje po Celju še sedaj ni popolnoma popravljeno, dasiravno je že več kot 14 dni, kar ga je sneg pokvaril. Krivda pa ne zadene osobja pri celjskem telefonskem omrežju, ki pridno dela na popravi istega, ampak mnogo tudi poštno upravo, ki ni takoj dala zadostne množine nove žice na razpolago. Da pa je bila škoda tako velika, izhaja iz dejstva, da so bile dosedajne žiče napeljane že pred 10 leti in niso bile niti bakrene. Novi materijal je nekoliko boljši.

Imenovanje. Sodnim poduradnikom pri okrožnem odišču v Celju je imenovan Ivan Saksida iz Ljubljane.

Sestanek Savinjskega okrož. kluba jugosl. dobrovoljcev v Celju se vrši danes v nedeljo ob 9. uri dop. v novi kavarni.

Celjska carinarna. O postopanju s strankami v tem drž. uradu, se je že čulo večkrat pritožbe. Nad, ljudmi, ki prihajajo v ta urad z uljudnimi vprašanji, se vpije in grozi s policijo. Svetovali bi gospodom pri tem uradu, da postopajo s strankami uljudneje, če pa tega ne znajo, se pa naj gredo učit — olike!

Občutno pomanjkanje jajc imamo v Celju. Vsled tega stane v Celju eno jajce že 10 kron. »Nova Doba« poroča k temu, da so se jajčji izvozničarji te dni hvalili, da so se sicer pri svojem izvozu zavezali kriti domači konsum, katerega bi lahko oskrbovali proti ceni 1—2 K pri komadu, da se ja izvršitev tega pogoja od njih z merodajne strani sploh ne zahteva. — Zato so na razpolago dokazi. Opozarjali bi na to merodajne faktorje, da napravijo tukaj svojo dolžnost. Kje naj jemljejo delavske ali uradniške gospodinje 10—12 kron za eno jajce. Če bi se tukaj potrebno ukrenilo, smo prepričani, da bo jajc kmalu dovolj na razpolago po zmerni ceni in jih ne bo treba v Mariboru cele vagone pokvarjenih metati v Dravo, kakor se je to tam nedavno zgodilo.

Odpravite svinjarijo pod viaduktom pri Voglajni! Že mnogokrat je razno časopisje kritiziralo cesto od Rebenšeka pod viaduktom do Voglajne. Ta pot, ki spada še pod mestno občino, je v sedanjem mokrem zimskem vremenu v takem stanju, da je to prava svinjarija in škandal za mestno upravo. Blato je takšno, da se pasanti, ki so obsojeni hoditi v to stran, pogrezujejo v blato skoro do kolen. Pod viaduktom bi se moralo blato redno ostrgati od cestnih pometačev, na oni del ceste pa, ki gre do Voglajne pa bi se naj navozil gramoz iz Savinje in odpravljena bi bila svinjarija, ki dela škandal mestni upravi. Upamo, da bodo te vrstice zadostovale in da mestni občinski svet v svoji prvi seji nekaj ukrene.

Ptuj.

Vkljub dežju in snegu so nekatere ptujske ulice brez vode. Prebivalci teh ulic morajo hoditi daleč v druge ulice po vodo, kar ni v tem zimskem času prav nič prijetnega. Vode bo menda dovolj v vseh studencih, samb pokvarjeni so in se nihče ne briga za popravilo. Dolžnost mestne občine je, da preskrbi, da se čimpreje popravijo.

Moderno pekarijo s prodajalno namerava napraviti brat podžupana Blažek v hiši, ki jo je kupil v Prešernovi ulici štev. 14 od gdč. Marice Toš. Isti je prišel pred kratkem iz Amerike in bo gotovo napravil tudi v Ptuju kaj ameriškanskega.

Gledališče in glasba.

Repertoar Narodnega gledališča:

Drama.

Nedelja, 13. nov.: Požar strasti, popoldne ob 3 uri. Izven.
Nedelja, 13. nov.: Komedija zmešnjav. Zvečer ob 8. uri. Izven.
Pondeljek 14. nov.: Revizor. C.
Torek, 15. nov.: zaprto.
Sreda, 16. nov.: Komedija zmešnjav. B.
Četrtek, 17. nov.: Revizor. Izven.
Petek, 18. nov.: Komedija zmešnjav. D.

Opera:

Nedelja, 13. nov.: Carmen. Izven.
Pondeljek 14. nov.: zaprto.
Torek, 15. nov.: Rigoletto. A.
Sreda, 16. nov.: Evangeljnik. D.
Četrtek, 17. nov.: Carmen. E.
Petek, 18. nov.: zaprto.

Sokolstvo.

Sokolsko društvo na Viču priredi v nedeljo 13. novembra 1921 v Sokolskem domu na Viču Martinov večer s sledečim sporedom: A) pevske točke: 1. Prohaska: »Tak si lepa«, tenor. 2. Böhm: »Tiha ko mrak«, sopran. B) »Anarhist«, burka v 2 dejanjih. C) Pevske točke: 3. Rubinstein: »Hrepenenje«, tenor. 4. Pavčič: »Pastarica«, sopran. 5. Mozart: Trospev iz Figarove svatbe. D) Prodaja Martinove goske, šaljiva pošta, ples in volitev kraljice plesa. Pevske točke se izvajajo s spremstvom glasovirja. Začetek ob 7. zvečer. Vstopnina 3 din. K obilni udeležbi vabi odbor. Zdravo!

Društvo za zgradbo sokolskega doma v Mostah pri Ljubljani opozarja in vabi bratsko članstvo na svoj Martinov večer, ki ga priredi jutri v nedeljo, dne 13. novembra ob 18. uri v društveni telovadnici na Selu. Poleg dobre gosje pečenke in najboljšega letošnjega vina je preskrbljeno tudi za vsestransko zabavo z različnimi šaljivimi nastopi. Pri prireditvi svira polnoštevilen salonski orkester. Ples. — Vstopnina 3 din. Sokolstvu naklonjeno občinstvo, ki želi preživeti par zabavnih in veselih ur v prijetni družbi, vabi k najštevilnejši udeležbi

Odbor.

Književnost in umetnost.

Izšla je druga številka »Tiskarskih pisem« z bogato vsebino. Oblika je krasna in lična. Tisk Zvezne tiskarne v Ljubljani. Izdal in založil Alojzij Höffler. Priporočamo!

Sport in turistika.

Danes vsi v Narodni dom na veselico kolesarjev! Prvič letos je priredil kolesarski klub »Ilirija« prireditev, da krije vsaj deloma ogromne stroške celoletnega delovanja in udeležb na zunanjih tekmah, ker ni mogoče prirejati kolesarskih dirk z vstopnino, zato je dolžnost vsega občinstva, da pokaže svoje simpatije kolesarjem in jim omogoči nadaljno uspešno delovanja na športnem polju. Kolesarska »Ilirija« je danes nedvomno prvak Jugoslavije in zasluži primerno priznanje. Vsi v Narodni dom!

Martinovo gosko bodo dražili danes zvečer na veselici kolesarjev v Narodnem domu v korist našim kolesarskim športnikom. — Martinovat v Narodni dom!

Razne vesti.

* Težko stanje v sovjetski Rusiji. Kakor javljajo iz Helsingforsa potom službenih podatkov sovjetske vlade, se je v tatarski republiki, v nižini Volge, tekom meseca avgusta in septembra konstatiralo 200 tisoč obolelih vsled gladu. V septembru je umrlo vsled lakote 15 tisoč ljudi. Komunistični list »Trud« poroča, da v Rusiji neusmiljeno divja tuberkuloza. Po statističnih podatkih je v poslednjih 10 letih v Moskvi umrlo 41 tisoč ljudi na tuberkulozi. Za časa vojne je število narastlo na 200 tisoč. Sedaj je tuberkuloza v Moskvi tako razširjena, da boleha na njej 43 odstotkov vsega prebivalstva.

* **Deca 20. veka.** Neki rimski gimnazijec, ki je imel delati maturo in ker ni bil dovolj pripravljen nanjo, je prišel na idejo, da si sam pomaga pri tem. Vsled tega je izkonstruiral neki mali brezžični brzojav, s katerega pomočjo bi v težkih vprašanjih dobil takoj odgovor od nekega kolega, ki je stanoval v bližnji hiši. Med tem je pa ta njegov aparat opazil neki učitelj in dijak je bil izključen iz šole. Za ta slučaj je izvedel Marconi, ki je pozval mladeniča k sebi in pregledal njegove aparate. Zelo zadovoljen z novimi sistemi, ki jih je našel v teh aparatih, je vzel dijaka k sebi za učitelja in pomočnika.

* **Človek kot poštna pošiljka.** Ni dolgo temu, ko je prišel v neki londonski poštni urad mlad Amerikanec. Med njim in poštno nakaznico se je razvil tale pogovor: — »Jaz sem se izgubil. Rad bi nazaj v moj hotel, ki je nekje na zapadni strani Londona. Prosim vas ali mi morete pomogati?« — »Da, moremo vas poslati po pošti«. — »Po pošti,« vzklikne Američan začudeno. — »No, to je čisto enostavno,« odvrne mlada uradnica. »Prosim vaše ime in naslov in potem vas bomo odposlali z ekspresno pisemsko pošto. Plačate samo poštnino.« — In ona je izročila izgubljenega amerikanskega turista mali deklici, ki je bila uslužbena na pošti in ta ga je odvedla v hotel.

* **Žena, ki je jedla dinamit.** Večkratna milijonarka, gospa Griswoolt je pred kratkim umrla. Ko se je vršila zapuščinska razprava, je prešlo do velikih izgredov, ker je v svojem testamentu svoji hčeri grofici Saint-Clair volila letno samo 100 liver. Hči je skušala testament ovreči z motivacijo, da je njena mati pisala testament pod vplivom neke neznane osebe, ki jo je pred časom pripravila tudi do tega, da je začela jesti dinamit. Sodišče je hčeri ugodilo in testament razveljavilo, zdravniki pa so dobili nalog, da preiščejo truplo pokojnice. Obenem so šli na delo tudi detektivi, da izsledе neznanega zločinca.

* **Kako živi Trocki.** Med tem ko ruski narod strada, se narodni komisarji dobro zabavajo. Trocki stanuje v krasni palači, pred katero stoji častna straža. K njemu puščajo samo one, katere sam pozove. A tudi pri teh je stroga kontrola in najpreje vprašajo telefoničnim potom Trockega, če je dotičnika res pozval. Z orožjem ne sme nikdo v palačo. Pohištvo je vzeto od milijonarja Morozova. Poset traja samo pet minut. Trocki je oblečen na pol vojaško, na pol civilno. Ustaja ob 7. uri zjutraj, ob 8. uri pije čaj, potem pa se pelje z avtomobilom na izprehod. Ob 1. uri obeduje v družbi svojih pristašev in generalov. Tu se informuje o vsem. Ob 5. uri gre na komisarsko sejo. Ob 7. uri poseča gledališče, ali pa ima koncert v palači. V svoji vili ima tudi telefonsko in brzojavno centralo.

* **Smrt pod giljotino.** Po dolgih petdesetih letih se je pretekli teden v Strasburgu v navzočnosti ogromne množice občinstva izvršila javna smrtna kazen pod giljotino. Zgubila sta svoji glavi dva ubijalca neki Luntz in Fritz, ki sta pred nekaj meseci vlomila v poštni urad v Strassburgu in začela razbijati blagajno. Pri tem delu ju je zasačil neki sluga, ki sta ga pa lopova na mestu zaklala in potem hladnokrvno nadaljevala svoj posel. Toda blagajna je bila spojena z električnim zvoncem in tako je bila avtomatično obveščena policija, ki je lopova zalotila na mestu. Prišlo je do ljute borbe in lopova sta ranila pet stražnikov, potem šele sta podlegla premoči. Luntz, ki je bil jake postave, je zatrjeval, da se ne pusti ubiti, pa magari če ga tira v smrt 20 orožnikov. Vendar se je pa premislil in šel svojo smrtno pot čisto hladnokrven, pušeč cigareto. S cigareto v ustih je dal svojo glavo pod nož. Fritz pa je drhtel po celem telesu in do zadnjega trenutka zatrjeval svojo nedolžnost.

* **Največjo zbirko muh** ima brezdvomno neki Teodor Becker. On ima 71.080 muh in sicer 8500 različnih vrst. Da bi zamogel prodati svojo bogato mušjo zbirko, je potoval v Lapplandijo, na Ural, Kavkaz in Egipt. Vseučilišče v Breslavi ga je imenovalo začasnim doktorjem. Ta naslov so mu preskrbele samo muhe.

* **Moderni razbojniki.** Če danes gledamo v kinomatografih senzacijske filme o pustolovščinah ameriških lopovov, si mislimo, da je to samo fantazija filmskih piscev. Toda če zasledujemo dnevno kroniko amerikanskih listov, se prepričamo, da so tam najvratolomnejši čini modernih razbojnikov na dnevnem redu. Javna varnost velikih mest je vkljub mocnemu redarstvenemu aparatu še vedno dvomljiva. Newyork je sedaj zopet doživel eno senzacijo. V neki zelo živahni ulici so v opoldanskih urah trije oboroženi lopovi ustavili poštni avtomobil, vzeli tri vreče z denarnimi pismi, v vrednosti čez milijon dolarjev. Razbojniki so po dovršenem delu izginili brez sledu.

* **Pesniki ne ženite se!** Na idejo — da se loči od svojega moža zaradi pesmi — more priti samo Amerikanka. Gospej Caulham, ženi nekega pesnika v Los Angelosu je bila dovoljena ločitev zakona iz razloga, ker je njen mož za časa, ko je bila ona na letovišču, zložil pesem, v kateri točno opeva vse skušnjave, ki jih je imel med odsotnostjo svoje žene in kako je tolažil vsa očitanja svoje vesti. Ko je žena prebrala pesem — ki je morala biti pač strašna — pred sodnikom, bila ji je ločitev zakona takoj dovoljena. — Ta slučaj naj služi pesnikom v svarilo, naj se ne ženijo, ali pa naj vsaj ne pišejo o utehi svoje vesti, ker tega žene ne marajo.

* **Težave pijancev.** Pijanci preživljajo dandanes težke čase. Komaj je Amerika prepovedala točenje alkoholnič pijač, že se je proti pijancem zarotila Rusija, kjer uživajo pijanci poseben sloves. Rusija je sicer dovolila točenje pijač, toda priti do njih je zelo težko. Steklenica vina je obdačena s 500 rubljev. Tam morajo pijanci res veliko žrtvovati, če se hočejo samo enkrat opijaniti. Pa reveži tudi Dunajčani! Koliko morajo ti plačati za vrček pilzenskega piva! Odkar je na luksus in pijače iz inozemstva upeljana carina, stane vrček pilzemskega piva na Dunaju 110 kron. Po tem takem si morejo ta užitek privoščiti samo največji bogataši. Reveži pijanci!

* **Arzenal v avtomobilu.** Pariška policija je prijela te dni šest zrelih ptičev. Dva izmed njih sta se zdela redarstvu sumljiva, ker sta z nenavadnim zanimanjem pregledavala neko hišo nasproti magistrata. Detektivi so jima sledili neopaženo in zalotili v neki kavarni še štiri pajdaše. Pred kavarno je čakal eleganten avto, za katerega se misli, da je ukraden in da je imel napačno številko. V avtomobilu so našli cel arsenal: odpiralne ključe, žago za rezanje železa, nože, štiri brownig pištole, več pištol repetirk, škarje za železo striči in zelo veliko raznovrstnih ključev. Na kratko, avto je bil pravi brlog lopovov, ki so bili vedno pripravljeni na vse mogoče vlome, uboje, pa tudi na beg. No, to pot se jim ni posrečilo odnesti pete, nego so bili z vsem svojim »podjetjem« spravljeni na varno.

* **Barbarska kazen.** V vasi Jamague je neki kmet ujel dečka, ki mu je kradel jabolka. Za kazen ga je zaprl za nekaj ur v svinjak, sam pa je odšel na polje. Ko se je vrnil, je hotel spustiti dečka na svobodo, toda svinje so ubožčka že raztrgale ter se ravno začele mastiti z njegovim mesom.

* **Agonija harema.** Ni dolgo temu, ko je nastala po vsem Carigradu prava epidemija smeha. In zakaj? Lepega jutra se je našel v Carigradu inlad gospod. Predstavil se je za odposlanca zveze narodov za inšpekcije haremov. Prišel je žal malo prepozno. Cel svet ve, da v Carigradu sploh ni več haremov. Malo čudno, pa istinito. Življenje je drago in potem pridejo svilene nogavice, suknjice in druge toaletne potrebščine. Turkinje so danes v ceni visoko poskočile, da ne govorimo o dišavah in pomadah, brez katerih hčerke Bospora ne morejo živeti. Žene so danes luksus, zato so se verni nasledniki Mohameda že davno odrekli navadi, držati več žena. Saj je še z eno težava. Sam Sultan ima danes samo eno ženo, prestolonaslednik Abdul Medfid tudi samo eno, katera pa je čisto po evropsko naobražena. Haarem bi se mogel najti danes samo še kje v globini Anatollije, pri kakem vojnem dobičkarju, a tako daleč inšpektor zveze narodov ne bo šel.

* **Če se starci ženijo . . .** Pred kratkim časom se je v Michiganu ožanil šestdesetletni starec. To bi sicer ne bilo še nič tako čudnega, saj kaj takega se dandanes često dogaja na tem svetu. Ali interesantno je to, da se je on drugič ožanil z materjo svoje prve žene. Ker je imel s prvo ženo, to je hčerko svoje sedanje žene 6 otrok, je postal na ta način ded svojih otrok in očim svoje prve žene. To je sicer zelo enostavno, samo ne vemo kaj bo, če bo njegov drugi zakon tudi blagoslovljen. Tu bodo otroci iz drugega zakona svojim polubratom striči in tetke, a otroci iz njegovega prvega zakona . . . ah, saj ne smemo razmotrivati dalje, kjer bi bila nevarnost, da se nam še pamet zmeša.

Naročajte in širite „JUGOSLAVIJO!“

Interesne sfere.

Morda je resnična, morda tudi ni resnična ona vest, da sta si Francija in Italija razdelili Evropo v interesne sfere, tako da dobi Francija proste roke v Nemčiji, Italija pa na ozemlju bivše avstroogrske monarhije in na Balkanu. Resnica je, da dejanjsko rimska politika zelo veliko pomeni ob srednji Donavi in da si lasti odločujočo vlogo v političnih vprašanjih povsod v našem sosedstvu. Ali sta si imenovani državi res v naznačenem smislu razdelili vlogi, ali ne, je celo stranskega pomena, vzpričo dejstva, da sta na našem kontinentu res — takorekoč gospodar položaja.

Ta razdelitev sil je izredno paradoksna in se nahaja s prirodnimi predpogoji v silnem nasprotju Premislimo samo, da sta obe državi po svoji legi periferni, da leži ena na polotoku na jugu, druga tudi pretežno ob morju na skrajnem zapadu. Da odtod vladata tolikemu delu kontinentalne notranjosti Evrope, je mogoče le vsled nenormalnega trenutnega stanja. Trajno se to razmerje ne more držati; preveč stoji v nasprotju z notranjo silo, s številčno močjo in lego narodov, zato ne bo treba predolgo čakati, da se bo popolnoma spremenilo.

Svetovna vojna je končala s porazom kontinentalne in z ojačenjem obrobne Evrope. Spremenba, ki jo moramo kot sigurno pričakovati, se bo izražala v obnovi in zopetni ojačitvi kontinentalnega dela, seveda v nasprotju in na škodo periferiji. Da bosta Nemčija in Rusija glavni središči te obnove, je jasno.

Za nas nastaja življenjsko vprašanje, kako se bomo obnašali v tej premenitvi razmerja sil. Ena pot bi bila, da se stvori iz malih srednjedonavskih in balkanskih držav močna državna zveza, v kateri bi našli svojo oporo. Izrazili smo že ponovno svoj dvom nad možnostjo take zveze, ker obstoja med malimi državami preveč medsebojnih nasprotij in ker se opazuje pri njih težnja, iskati si v dosego svojih specijelnih zahtev pomoči pri sosednjih večjih državah. — Ravno mi moramo biti vsled tega skrajno previdni.

Za nas prihajata v poštev Rusija in Nemčija, o katerih mnogi pač upravičeno pričakujejo, da bosta vsled mnogih okolnosti iskali skupnih potov k obnovi in odporu zoper današnje zmagovalce. Gotovo pa je, da bo Italija hitro stremela za tem, o pravem času graditi si mostove do kontinentalnih sil, kakor je to delala vedno v preteklosti. Ko se jim v tem oziru posreči, doseči uspeh in stopiti v prijateljske ali celo zavezniške zveze z novim Berlinom in Moskvo, bi se nam moglo zgoditi, da bi Italijane tudi v bodočnosti našli med onimi, ki jim je prepuščeno naše sosedstvo v interesno sfero. Italija se je v svoji najnovejši, ne ravno dolgi politični zgodovini odlikovala po izredni politični elastičnosti, kateri se ima zahvaliti pravzaprav za svoje uspehe. Teh zmožnosti tudi zanaprej gotovo ne bomo pogrešali pri njej.

Ali se bo naši diplomaciji posrečilo preliteti jo in privesti državo na stran ali v zvezo take državne skupine, ki bo tudi Italiji nasprotna. V položaju, v katerem se nahajamo, je tak cilj edina možnost, da osvetimo Rapallski poraz in da pripravimo vsemu narodu, tudi onemu onstran naših sedanjih državnih mejnikov, tako bodočnost, kakor je vredna svobodnega naroda. Šele s tem bo konec interesnim sferam s strani Italije.

Da bi napočila kmalu doba, ko bomo mogli računati s takimi možnostmi.

Zahtevajte „JUGOSLAVIJO"

Prof. Fr. Bračun.

Jugoslovanska demokracija.

Ko so pred letom po volitvah v konstituanto izšle iz volilnega boja kot najmočnejši skupini radikalna in demokratska ter ni SLS niti v Sloveniji dosegla absolutne večine, kar je s sigurnostjo upala, smo pričakovali, da se združita največji stranki v vladno večino in se tega dejstva odkrito — veselili. Nadjali smo se, da bodo naši demokrati tvorili nekako ogrodje, ki bo s svojo privlačno silo privabilo čimdalj več drugih strank v vlado ter s časom zmanjšalo opozicijo na Radičevce z absurdnim programom.

Toda prišlo je drugače. Z nepopustljivostjo proti socijalističnim skupinam in brezobzirnim popuščanjem proti radikalni stranki, ki je s kupljenimi glasovi uveljavila proti močni srbski in še močnejši hrvaško-slovenski opoziciji Vidovdansko ustavo, je JDS izgubila ogromno simpatij: saj ni izpolnila tistih, ki smo jih stavili v njo. Kajti, če tudi bi bila v resnici ustava najboljša na svetu, odij ji ostane, da je sprejeta proti volji polovice naroda. To dejstvo nam je tudi v inozemstvu ogromno škodovalo: od časa bojev za ustavo pada rapidno naša valuta.

V upravi smo pričakovali izboljšanja razmer v tem smislu, da bo demokratska skupina z vso odločnostjo pometla s koruptnim režimom in zastavila ves upliv, da se nastavljajo brez razlike strank na vodilna mesta zmožni, nesebični in delavni uradniki, ki jim je blagostanje in zadovoljnost naroda nad vse, a tudi tu smo se motili. Zamenjali so se le protežiranci, sistem pa je ostal isti. Zato konsolidacija države ne more napredovati, ker ji manjka močne opore požrtvovalnega, zadovoljnega uradništva.

Predstavljali smo si demokratsko dobo kot dobo svobode in napredka, a tudi tu smo doživeli ne malo razočaranja. Baš demokrati so upeljali politiko »močne roke«, jo zagovarjali, jo zagovarjajo in udejstvujejo še dandanes. Sila pa rodi protisilo in tako je prišlo ravno pod demokratskim režimom do obžalovanja vrednih političnih umorov in izjemnih zakonov. Pričakovali smo, da bodo demokrati energično s pravičnimi socijalnimi naredbami pobijali draginjo ter s tem omogočili napredek šolstvu in samoizobrazbi, a dočakali smo baš nasprotno. Draginja raste v nepredvidene višine, devet desetin naroda ne ve več, kako naj živi in se oblači, dobre knjige so, če se sploh še kdo zmisli na nje, razven kapitalistom nedostopne; o zasledovanju razvoja v književnosti ni govora. Saj so dosegle celo učne knjige take cene, da si jih morejo omisliti le učenci boljših slojev.

In vsi tisti ideali, ki smo si jih še predstavljali pod pojmom demokracija kakor enakost, bratstvo, pravičnost, kje ste? Kaka enakost je to, ako sme srbski list objaviti članek, ki ga slovenski ne sme? Kaka enakost je, ako razločuje celo ustava med uradniki brez pasivne volilne pravice in drugimi državljani, ako povdarjajo še sedaj demokratski ministri potrebo »depolitiziranja činovnikov«? Kaka enakost je to, ako napredujejo na vodilna mesta ljudje po politični pripadnosti, ne pa po zmožnostih, starosti in študijah? In bratstvo? Ha, ha! »Anathema sit«, kdor se le s prstom dotakne demokrata, nasprotniki pa smejo lopati po tebi z izrazi, da se upira pero. Ne rečem, so še poštena demokratska glasila, ki nimajo takih grehov! Med te štejem v gotovem oziru »Slov. Narod«, a žalibog imajo poštenjaki krog tega dnevnika premalo upliva na svoje vse bolj »temperamentne« sobojevnike. Zato ta surov ton v večini demokratskih novin. In pravičnost? Gospa »Justica« je imela nekdaj zavezane oči, da ne bi delala razločka med krivci. Pri nas pa ima menda zavezane oči zato, da pravih krivcev sploh ne izsledi. Saj sme iskati in brskati le tam, kjer se ji ukaže, in gorje ji, če ne izsledi »zaželjenih uspehov«. Tako je tudi gospa »Justica« na najboljšem potu, da postane dekla brez upliva.

Narod je razdeljen v dve polovici radikalno-demokratsko gospodo in opozicijsko rajo. Seveda je opozicija kriva padanja valute, draginje, kratkomalo vsega zla, ki nas tare. Da bi ne bilo opozicije, bi bilo danes v »demokratski« Jugoslaviji že vse v najvzornejšem redu, prava »aurea prima aetas.«

Vsaka kritika neznosne demokratske ere je »glas vpijočega v puščavi«, učinek k večjemu zopet stara »pesmica« o »kapunu« v »Pondeljku« ali »temperamenten« članek o »zabavljačih in polinteligentih« v »Jutru«. Navzlic temu še nisem izgubil vere v človeka-brata, ne v pristno demokracijo, ki je na pohodu pa — s socijalističnim gibanjem.

Vanderlipov projekt evropske banke z zlato rezervo.

Kakor znano, je ameriški delegat na portoroški konferenci polkovnik Smitd predložil kratek ekspoze o projektu ameriškega finančnika Vanderlipa o ustanovitvi naddržavne banke z zlato rezervo in si pridržal dostaviti natančnejši načrt, kar je sedaj storil. V predgovoru, ki je datiran od 25. okt. t. l., izjavlja Vanderlip, da je njegov načrt napravljen po temeljitem proučevanju sedanjega gospodarskega položaja v 12 državah. Ni ga smatrati za amerikanskega, temveč za njegov oseben predlog. Upa, da se s sodelovanjem Amerike vseeno posreči zbrati potrebno glavnico (eno miljardo dolarjev v zlatu). Ta načrt tudi ni zdravilo za vse zlo, vendar pa bi se z njegovim uresničenjem stvorila solidna finančna podlaga za to, da bi se popravilo evropske finance. Z ustanovitvijo centralne banke z glavnico ene miljarde dolarjev v zlatu in z emisijo bankovcev, kritih v zlatu od najmanj 20%, bi bilo mogoče izdati pet miljard zdravih bankovcev, ki bi vživali zaupanje na vsem svetu. Ceravno bi to ne bila ovira posameznim državam pri emisiji njihovih lastnih novčanic, vendar upa Vanderlip, da bi bilo to potem nepotrebno. Položaj Evrope je kritičen. Vsaka država bi si hotela izposoditi denar v Ameriki. To je pa večinoma nemogoče. Vanderlipov projekt pa nudi taka jamstva, da privabi tudi amerikanski kapital, vendar je dobiček po njegovem načrtu omejen: večji del bi pripadal namreč vladam, pri katerih bi bile ustanovljene podružnice te banke. Po načrtu samem (§ 1.) naj se ustanovi banka kot »Delniško naddruštvo«, morda s posredovanjem zveze narodov ali na drug način, ki bi omogočil, da se društvo postavi nad posamezne države. Glavnica bi znašala po § 2. eno miljardo dolarjev v zlatu z možnostjo povišanja in bi se morala vplačati v zlatu (delnice po 100 dolarjev). Največ zlata bi gotovo prišlo iz Amerike. Ker namerava ta načrt omogočiti evropejskim državam svoječasni odkup ameriških delnic, dobijo te označbe »A«, druge pa »B«. Odkupovale bi se po 120 dolarjev. Vodstvo te banke (§ 3.) bi obstajalo iz devetih komisarjev, petih Amerikancev in štirih Evropejcev. Vrhu tega bi bilo tudi 9 namestnikov v istem razmerju. Komisarji bi morali biti neodvisni ljudje. Popolnjevanje bi se vršilo potem kooptiranja z odobrenjem vodstva amerikanske zvezne Rezervne Banke v Washingtonu. To razmerje in potreba odobrenja kooptiranja bi odpadla, kakor hitro bi prišlo 75% delnic kategorije A v evropske roke (§ 5.). Komisarji volijo generalnega guvernerja in namestika, ki mora dokler je večina delnic A v ameriških rokah, biti Amerikanec (§ 6.). V vsaki državi, ki bi to zahtevala bi se ustanovila podružnica pod imenom »Narodna Banka z zlato rezervo«. Višino glavnice v zlatu določijo komisarji, a podpisala bi se s pomočjo fondov centralne banke. Vodstvo imenujejo komisarji centralne banke in sicer tri izmed finančnikov, tri izmed odličnjakov dotične države in tri kot zastopnike poljedelstva, industrije in trgovine. Isti bi bili najbrž pripadniki dotične države. Komisarji bi imenovali še enega prisednika in enega namestnika, izmed sebe pa bi guvernerji izvoliti generalnega guvernerja in njegovega namestnika. (§§ 7, 8, 9, 10).

Pogoji za ustanovitev podružnice so: 1. zahteva dotične vlade; 2. prepuščenje primernega poslopja s pravico eksteritorialitete kakor za tuja poslaništva; 3. obveza, da država ne bo omejevala cirkulacije bankovcev te banke, niti njihovega izvoza in uvoza, niti sklepanja pogodb, plačljivih v teh bankovcih; 4. oprostitev od davkov, namesto katerih se bo dobiček po odbitku v § 19. navedenih odstotkov prepuščal dotični vladi. (§ 1).

Posojila bi se dajala in vloge sprejemale le v prometu z bankami in ne s posamezniki. Posojila se daje na trgovske papirje, zapadojoče v 60, največ 90 dneh in zastavljene ob priliki kake transakcije. Biti morajo take, katero se označuje s »self liquidating« (vrednostni papirji, ki se sami likvidirajo). Taka so posojila na poljedelske pridelke za čas prevaženja proizvajalca do konsumenta ali pa posojilo na surovine za čas predelovanja in do prodaje in njih napravljenih izdelkov ali pa posojila na nabavljeno robo do prodaje na trgu. Ne dajo se pa posojila na delnice, obveznice, zastavna pisma ali vladne bone. Le če vlada sama podvzame trgovske operacije, ki se same likvidirajo, kakor nakup žita v svrho, da se proda prebivalstvu, se sprejmejo ob tej priložnosti od vlade izdani in od kake banke žirirani efekti. (§§ 13 in 14).

Banke, ki žele stopiti v zvezo z Narodno banko z zlato rezervo, morajo dovoliti pregled svojega poslovanja. (§ 15). Komisarji imajo pravico nalagati vsaki Narodni banki, da posodi drugi Narodni banki proti trgovskim papirjem. (§ 16).

O emisiji bankovcev (§17) se je že zgoraj govorilo.

Obrestna mera posameznih Narodnih bank mora biti odobrena po komisarjih. (§ 18).

Dobiček Narodnih bank se razdeli takole: Dividenda od 8% se ima plačati centralni banki za delnice, ki so v njenih rokah. Tričetrt od ostalega dobička se nakopičujejo kot prebitek, dokler ne doseže 20% glavnice dotične Narodne banke. Potem se pridržujejo kot prebitek le en četrt ostalega dobička, ena polovica pa se prepusti vladi dotične države. Kadar doseže prebitek 50% dotične glavnice, se prepusti tri četrt omenjenega prebitka dotični vladi. Ostala četrtina se kot izredna dividenda izplača Centralni banki, katere delničarji dobivajo, če mogoče, dividendo 8% in eventualno izredno dividendo (§§ 19 in 20).

Da se omogoči odkup amerikanskih delnic, določuje načrt, da sme vsaka evropska država zahtevati, da se ji serije delnic po 10 miljonov dolarjev odstopijo za ceno po 120 dolarjev potom žrebanja, toda le toliko, kolikor odgovarja razmerju glavnice njene Narodne banke napram celokupni glavnici Centralne banke. (§ 21).

Čim preide 75% amerikanskih delnic A v evropske roke, odpade določba glede petih ameriških komisarjev in potrebe odobrenja kooptiranja. Za ta primer se tudi lahko izpremeni statut, vendar treba ostalim posestnikom delnic kategorije A ponuditi odkup njihovih delnic. (§§ 22 in 23).

Bankovci Centralne banke bi morali biti vsak čas izplačljivi v zlatu. Ker bi bila pa s tem dana možnost, da se odtegne banki in skrije zlato, bo to dopustno šele, ko se zboljšajo razmere in se utrdi zaupanje v te zdrave bankovce. Zato bodo imeli komisarji pravico, da vstavijo izplačevanje v zlatu.

O tem načrtu se na konferenci najbrž ne bo oficijelno razpravljalo, temveč se prepusti posameznim delegacijam, da obveste svoje vlade, kar je jugosl. delegacija že storila.

Adriaticus.

Pravosodje v Združenih državah.

IV. Mestna sodišča.

Kršitelje zakona, ki jih aretira mestna policija, odvajajo navadno pred policajno sodišče (Police Court). V vsakem večjem mestu je eno ali več policajnih sodišč, ki obravnavajo proti osebam, obtoženim radi manjših prestopkov, kakor male tatvine, pijanosti, pretepanja in nerednega obnašanja. Glede oseb pa, ki so obtožene radi težjih pregreškov in zločinov, jih policajno sodišče pridržuje za obravnavo in razsodbo v višjem sodišču.

Policajni sodniki so izvoljeni v splošnih volitvah ali pa imenovani od mestnega poglavarja. Izbira policajnih sodnikov zasluži resno paznost, kajti policajna sodišča so v mestnem življenju večje važnosti, kakor si v obče predstavljamo. Od njih je odvisno, da-li policija vrši svojo dolžnost ali je brezskrbna v zasledovanju zločincev. Policajni sodnik mora na eni strani podpirati policijo v vzdrževanju reda, na drugi strani pa mora obvarovati občinstvo pred neopravičenim nadlegovanjem s strani policije. On mora poznati razmere, v katerem ljudstvo živi, ako hoče biti pravičen sodnik. Bister in razumen sodnik utegne rešiti človeka, ki se je prvič pregrešil, pred nadaljevanjem na poti zločinstva; utegne pomagati neukemu kršitelja zakona ali braniti človeka, ki je bil aretiran od nevednega policaja. Na drugi strani pa utegne neusmiljen in nerazsoden sodnik napolniti mestne zapore z ljudmi, ki so pravzaprav neškodljivi in morda nedolžni, in ogorčevati občinstvo proti taki justici.

Višja mestna sodišča.

Razun policijskih sodišč imajo večja mesta tudi višja kriminalna sodišča, ki obravnavajo v težjih kriminalnih slučajih. Ravno tako se nahajajo v mestih nižja civilna sodišča za manjše pravde in višja civilna sodišča tvorijo le del državnega pravosodnega sistema. Vedno je priziv odprt na višje državno sodišče.

Posebna mestna sodišča.

Dodatno k rednim policijskim sodiščem imajo večja mesta tudi mnogo posebnih sodišč, ki se pečajo s posebnimi vrstami kršiteljev in posebnimi prestopki.

Tako imamo na pr. Domestic Relations Court, ki se pečajo s spori, nastalimi med ženo in možem.

Nočna sodišča služijo za hitre obravnave proti osebam, aretiranim po noči, tako, da jim ni treba prenočevati v zaporu, da čakajo na policijskega sodnika v dnevni razpravi. Ako se pomisli, da sodišča razmerno oproščajo polovico aretiranih ljudi, je potreba takih sodišč v svrho hitre obravnave samoobsebi umevna.

Mladinska sodišča.

Najbolj važna izmed teh posebnih sodišč so mladinska sodišča, kjer se obravnava proti mladim kršiteljem zakona. Nekdaj se je proti mladim zločincem ravnotako postopalo kot proti odraslim. Obravnavalo se je proti njim na rednih sodiščih, dobivali so stroge kazni in šli so v ječo skupaj s starimi in zakrknjenimi zločinci. Tako so se pohujševali. To se je sedaj opustilo in ustanovila so se povsod posebna sodišča za postopanje proti otrokom.

Na mladinskem sodišču ni porote, ker je boljše prepuščati mladega zločinca intelligentnemu in dobrosrčnemu sodniku, ki je v stanu najti vzroke, ki so v vsakem posameznem slučaju spravili otroka do zločinstva, in ukreniti, da se taki vzroki odpravijo. On mora gledati ne le na to, da deli pravično kazen, marveč zlasti na to, da reši mladega zločinca pred nevarnostjo zločinstva v nadaljnjem življenju. Otroci dostikrat odpuščeni pogojno (»on probation«) in posebni uradniki (probation officers) morajo paziti na njih ponašanje.

Hiša v senci.

(Pariz.)

»Vendar že!«

Mož, ki je stal malone dve uri pred vrati hiše v Wagramski aveniji, se je oddehnil in nagovoril gospoda, ki je bil stopil iz nočne teme ter krenil v vežo.

»Kaj ne, da mi je čast govoriti z Mr. Joejem Jenkinsom?«

Došlec je pritisnil na gumb električne svetilke in jarka luč je oblila pojavo moža, ki je čakal. Ta ogled je vidno zadovoljil detektiva, zakaj vprašal je: »Kaj izvolite?«

»Nekaj silno važnega bi rad govoril z vami, Mr. Jenkins! Ali vas smem spremiti na minuto v vaše stanovanje?«

»Prosim!«

Detektiv je odprl dvigalo in pritisnil na gumb. Še hipec, in bila sta v drugem nadstropju, v Jenkinsovem stanovanju.

»Srečen sem, da vas še dobim, Mr. Jenkins,« je izpregovoril nočni gost. »Že to, da sem čakal na vas od dveh do štirih zjutraj pred vežnimi vrati, vam lahko priča, kako zelo se mudi. Stvar, ki me je napotila k vam, je sila zagonetna; še zdaj se tresem, ako pomislim nanjo.«

»Samo trenutek,« ga je prekinil detektiv. »Kakor vidim, ste odšli z doma danes popoldne — se pravi, včeraj popoldne ob štirih. Od tistihdob ste se vrnili v svoje stanovanje le za hip; ostali ste do pet minut, ne da bi bili napravili luč, in na to ste zopet odšli.«

Prišlec je skočil na noge ter izbulil oči v detektiva, ki ga je gledal z mirnim smehljajem.

»Nimate se počemu razburjati,« je povzel domačin. »Stvar je zelo preprosta. Blato, ki vam je obrizgalo hlače malone do kolen, mi priča, da ste hodili po dežju; deževalo pa je včeraj popoldne okrog četrte ure. V nasprotju s hlačami so vaši črevlji sňažni; to pomeni, da ste bili potem doma in ste se preobuli. Vidim tudi, da so brizgi na vaši levi hlačnici deloma okrtačeni, dočim je desna vsa oškropljena. To je dokaz, da v svoji sobi niste prižgali luči, ampak ste se očedili z največjo naglico in ste takoj zopet odšli.«

»Zares, Mr. Jenkins,« je odgovoril gost, »vse je do pičice tako, kakor pravite. Zdaj sem prepričan, da vidite več in globlje od drugih ljudi, in tem trdneje se nadejam, da razbistrite zadevo, ki me je privedla k vam ob tej pozni uri.«

To rekši se je spustil zopet v naslanjač in povzel:

»Lastnik sem hiše v Miramarski ulici številka 84; to je staro poslopje, ki ga poseduje naša rodbina že svojih sto let ali delj. Do lanskega leta sem jo oddajal cunjarju, ki je imel v pritličju in v obeh nadstropjih pisarno in skladišča. Odkar se je ta izselil, ker je povečal svoj obrat, nisem mogel več najti najemnika. To ni nikako čudo, zakaj škatlja je trhla, in kraj, kjer stoji, ni baš na dobrem glasu. V nameček pa ima še napako, da so okna proti severu, tako, da solnce nikoli ne prisije vanjo. Sosedje, kakor sem zvedel po naključju, jo imenujejo »hišo v senci« ter pripovedujejo o nji vsakovrstne abotne bajke, ki so seveda neutemeljene: jaz kot lastnik bi moral pač vedeti, če bi kaj bilo. Nu, kakor sem rekel, Mr. Jenkins: hiša je prazna že leto dni. Izveski na oknih, z napisom »Na prodaj ali v najem«, so počasi zbledeli in postali nečitljivi, tako, da sem že premišljal, ali jih je sploh vredno nadomestiti z novimi; tedaj pa se je zgodilo nekaj nepričakovanega. Lepega večera je prišel k meni človek ter me je vprašal, ali mu hočem dati hišo v najem in koliko da zahtevam zanjo. Povedal sem mu skromno ceno: 3000 frankov na leto, in mož je udaril brez obotavljanja. Rekel mi je, da jo najame za leto dni, kesneje pa bi jo kupil, ako bo še na prodaj; zato mora staviti pogoj, da se doslhdob ne spustim z nikomer več v pogajanja glede svoje hiše in je zlasti ne bom nikomur razkazoval. Nu, to se ve, da me je pogoj nekoliko iznenadil; a vendar sem ga sprejel z veseljem, zakaj minulo leto me je prepričalo, kako malo je upanja, da bi kdaj našel kupca za svojo podrtijo. Najemnik je takoj odštel 250 frankov za prvi mesec in prevzel vse hišne ključe.«

»Kdaj je bilo to?« je vprašal Mr. Jenkins.

»Dne 1. februarja; mesec in tri dni je zdaj tega«

»Kako je bilo ime najemniku?«

»Rekel je, da se piše Aristid Granard. Ponudil sem mu, da dam hišo temeljito očistiti, a gospod Granard se je zahvalil. Rekel je, da ni potreba, ker ima dovolj osobja in lahko sam opravi vse. Lahko si mislite, da nisem dolgo ugovarjal.«

»S kakšnim namenom je vzel gospod Granard vašo hišo v najem?« je vprašal Mr. Jenkins. »Ali vam je kaj povedal?«

»Da. Rekel mi je, da hoče otvoriti galvanoplastiški zavod. Lahko si mi-

slite, kako sem bil vesel, da sem zopet oddal hišo. Naslednje dni sem nekajkratov zavil po Miramarski ulici mimo njenih vrat in sem enkrat videl velik voz, s katerega so skladali razne predmete in jih spravljali v hišo. Vse te stvari so bile zavite in zašite v platno; po obrisih se je zdelo, da morajo biti stroji. Nisem se mogel premagati, da ne bi stopil za hipec v hišo; ko sem pozvonil, mi je odprl gospod Granard v svoji lastni osebi. Moj prihod ga je očividno zelo iznenadil — skoraj bi rekel, prestrašil, zakaj hlastno me je vprašal, česa želim. »Ničesar posebnega,« sem odgovoril, »le vprašati sem vas hotel, kako ste zadovoljni s hišo.« »Imenitno, imenitno,« je vzkliknil on in toliko da me ni porinil čez prag. Lahko si mislite, da se nisem baš malo čudil njegovemu vedenju. Toda rekel sem si, da lahko dela v svoji hiši, kar hoče.

Štirinajst dni po tem dogodku sem šel neko noč ob poltreh zjutraj mimo svoje hiše v Miramarski ulici. Zakasnil sem se bil s prijatelji pri kvartanju. Baš ko sem stopal mimo, me je prehitel avtomobil in se mahoma ustavil pred številko 84. Radovedno sem obstal in sem videl skočiti z voza dva gospoda, ki sta odklenila vrata in stopila v hišo. Tisti hip, ko se je hotel voz odpeljati, je pribrnel z nasprotne strani drugi avtomobil, s katerega je tudi stopil nekdo; za hipec sem spoznal v tem došlecu gospoda Granarda. Naglo je odklenil in se vrnil v moje začudenje z enim izmed gospodov, ki sta dospela pred njim. Sedla sta v avtomobil, ki je še čakal, in se odpeljala proti Montmartskemu bulvarju. Baš sem hotel oditi, ko se je pripeljal tretji avto, iz katerega je stopilo dvoje gospodov. Nekam posebno sta potrkala na vrata, ki so mahoma odletela, dasi ni stal za njimi nihče, ki bi jih bil mogel odpreti.«

»Po čem sodite, da ni bilo nikogar?«

»Vrata so se naglo zavrtila na svojih tečajih in treščila ob zid; to je dokaz, da ni stal za njimi nihče, ker bi jih bil vendar zadržal. A tudi pred njimi ni bilo nikogar — saj bi ga bil moral videti.«

»Kaj se je zgodilo potem?«

»Majaje z glavo sem krenil dalje; kar se pojavi z leve človek v divjem teku. Dirjal je, kakor dirja tisti, ki mu gre za življenje; za las je manjkalo, da me ni podrl. Očividno so ga preganjali. Ko je bil vštric z menoj, je zavil begunec preko ulice; pred mojo hišo pa se je zdajci ustavil in potegnil iz žepa ključ. Radovedno sem stopil za njim ter spoznal v svoje nepopisno začudenje gospoda Granarda, svojega najemnika. Tisti hip je spoznal tudi on mene. Svoj živ dan, Mr. Jenkins, še nisem videl tako prepadenega človeškega obraza. Pogledal me je, kakor bi videl pošast pred seboj, in šele čez nekaj trenutkov se mu je razvezal jezik. »Kaj hočete?« je zavpil. »Česa želite od mene? Čemu vohunite tod okoli?« Izkušal sem ga potolažiti in sem mu povedal, da sem prišel po ključku tod mimo. A ni me poslušal. »Kaj vohunite?« je kriknil še glasneje. »Mari sem vam kaj dolžan? Ali niste dobili najemnine?« Tisti hip je obrnil ključ; bliskoma je skočil v hišo ter zaklenil vrata za seboj. V naslednjem trenutku so dospeli njegovi preganjalci na lice mesta; ko so me naglo in pozorno premerili z očmi, so zdrevili dalje.«

»Kaj ste storili potem?« je vprašal Mr. Jenkins.

»Z glavo sem zmajal in krenil domov. Odkrito priznam, da sem se hudo zamislil nad stvarmi, ki sem jih bil videl in slišal. Vsekako sem sklenil posvetiti hiši v Miramarski ulici nekoliko pažnje. Večkrat sem šel zvečer mimo nje. Oknice so bile vedno skrbno zastrte, toda za njimi sem videl luč.

Dne 1. marca, to je, mesec dni po najetju hiše, pa je prišel gospod Granard rano zjutraj k meni. Izjavil mi je, da se je odločil kupiti hišo, ako jo dobi za pametno ceno, in tako sva se pogodila nazadnje za 96.000 frankov. Gospod Granard je pripomnil, da je vajen urediti vsako stvar takoj, in mi je izplačal kupnino še tisti trenutek. A zdaj sledi uganka. Davi, to je, tri dni po nakupu, se je gospod Granard nenadoma zopet oglasil; prišel mi je povedat, da mora zaradi neke dedščine v Kanado. Zato je primoran opustiti svoje podjetje in kajpak tudi prodati hišo. Vprašal me je, ali jo hočem kupiti nazaj?

Seveda sem odgovoril, da se ne morem odločiti za takšno kupčijo. Priznal sem mu, da sem bil ves vesel, ko sem dobil kupca in se iznebil hiše, ki itak ni vredna dosti več nego prostor, na katerem stoji. »Nu,« je dejal gospod Granard na te moje besede, »saj vas ne mislim odreti. Koliko pa cenite stavbišče?«

»38.000 frankov,« sem rekel tja v en dan.

»Dobro,« je odgovoril gospod Granard, »če ste vi zadovoljni, je meni prav.«

»Kaj sem hotel? Hiša je vredna med brati svojih 50.000 frankov; za to ceno jo lahko oddam pariškemu mestu, kadarkoli hočem. Res čudil sem se pravzaprav, da gospod Granard, ki se zdi tako preudaren trgovec, ni pomislil na to. A meni je bilo seveda tem ljubše. Plačal sem gospodu Granardu njegovih 38.000 frankov in hiša je bila zopet moja.«

»Ali ste mu jih odšteli pri tisti priči?«

»Da in ne. Najprej sem mu hotel dati bankovce, toda on je rekel, da ne prenaša rad toliko gotovine; rajši naj mu napišem ček.«

»In tako ste storili?«

»Da. Ko sem baš pomočil pero, mi je rekel gospod Granard:

»Še nekaj. V vaši hiši imam več preprog; nedostaja mi časa, ne utegnem jim iskati kupca, ki bi jih plačal po pravi vrednosti. Ali mi jih hočete odvzeti? Poceni vam jih dam: za 500 frankov.« Izprva sem nekaj okleval, a vendar me je pregovoril, da sem kupil preproge. Ko sem izročil gospodu Granardu ček za 38.500 frankov na svoj račun pri »Crédit Lyonnais«, sem se napotil v Miramarsko ulico, da bi si ogledal zopet pridobljeno lastnino. In kar sem našel, me je iznenadilo tako, da nisem vedel kod ne kam. Gospod Granard je govoril resnico: vsa hiša je bila pogrnjena s preprogami od vrha do tal. Na prvi pogled sem spoznal prave perzijske čilime; njih vrednost je daleko presegala ceno 500 frankov, ki sem jo plačal zanje. Le iztežka sem verjel svojim lastnim očem. Nazadnje sem bil že prepričan, da morajo biti pač le spretne ponaredbe; a tedaj sem zapazil v kotu, kjer je stal gotovo do nedavna še Granardov koš za papir, zmečkano papirnato kepico. Zravnal sem jo in spoznal v nji račun tvrdke Montholon Frères, ki je naša največja trgovina s preprogami. Glasil se je na devet perzijskih čilimov v skupni vrednosti 25.000 frankov in je bil pravilno saldiran. Ves zamišljen sem obhodil sobe in stopil naposled k oknu. Tam pa sem odkril nekaj, kar je prignalo mojo osuplost na višek. Pokrov ogrevalne priprave je bil premaknjen. Hotel sem ga popraviti, a začutil sem odpor; nekaj je moralo biti vmes. Snel sem pokrov, da bi odstranil napotje, in sem našel listnico z 38.000 franki, to je, s ceno, za katero sem bil kupil hišo od gospoda Granarda. Po tem odkritju se mi je mahoma zjasnilo, da nekaj ne more biti v redu. Vsa stvar je sumljiva; nekaj se je zgodilo ali pa se ima zgoditi; prejkone kak zločin. In zato sem prišel k vam, Mr. Jenkins. Toliko sem slišal o vas; pravijo, da ste najbistroumnejši človek v Evropi. Dajte, Mr. Jenkins, povejte mi, kaj pomeni vse to?«

Detektiv je gledal nekaj časa predse; njegove obrvi so bile namrščene, oči malone zaprte. »Predvsem nekaj,« je izpregovoril po daljšem premolku. »Ali je gospod Granard že predložil vaš ček v izplačilo?«

»Ne. Razšla sva se ob štirih; moja banka je morala biti takrat že zaprta.«

»Dobro! Potem takem se zglasi jutri zjutraj ob devetih. Še bolj verjetno pa je, da pošlje koga drugega in ga počaka kje v bližini. Pravite, da ste našli neko listnico. Ali jo imate pri sebi?«

»Evo je.« Gost je potegnil iz žepa staro črno listnico in jo pomolil detektivu.

»Vsebine se niste doteknili, kaj? Ste li kaj odstranili ali dodali?«

»Prav ničesar.«

»To je bilo pametno.« Detektiv je odprl listnico in v naglici preštel vsebino; bili so sami tisočaki. »A zdaj se pomeniva o tem, kar je glavno. Gospod Granard vam je plačal pred tremi dnevi 96.000 frankov. Kje imate denar? Ali ste ga nesli v banko?«

»Ne še! Na banko grem le vsako soboto. Danes je petek; jutri sem mislil naložiti denar.«

»Tedaj ga imate doma?«

»Da!«

»Ali se čutite toliko čilega, da me morete spremiti v Miramarsko ulico?«

»Zdajle? Ponoči?«

»Še to minuto! Stvar ne trpi odlašanja.«

»In kaj si obetate od najinega nočnega poseta?«

»Nu,« je dejal Mr. Jenkins smehljaje, »gospod Granard utegne biti zdajle v hiši. Gotovo se mu bo mudilo vzeti pozabljeno listnico. Pri tej priliki bi se rad nekaj pomenil ž njim. Ali pojdete z menoj?«

»Kako ne bi šel? Počutim se kakor riba v vodi.«

Mr. Jenkins je vzel iz svoje pisalne mize browning, in gost ga je videl, kako je napolnil skladnico. Nato je poklical nekoga po telefonu in govoril ž njim v angleškem jeziku, ki ga lastnik skrivnostne hiše ni razumel.

»Zdaj si vzameva avto,« je dejal Mr. Jenkins, ko sta dospela na ulico. Kriknil je avtomobilu, ki je baš pribrenčal mimo, in velel ustaviti pri Montmartrski ulici. Tam sta izstopila in peš nadaljevala pot. Na vogalu Miramarske ulice se je meščan po nakjučju ozrl in zapazil, da jima sledita od daleč dve postavi. Nekam plašno je opozoril detektiva. »Ne bojte se,« je dejal Jenkins smehljaje, »to sta moja pomočnika. Naročil sem ju po telefonu. Ako me vse ne vara, utegnemo imeti še posla nocoj. Kakšno številko ima vaša hiša v Miramarski ulici?«

»84.«

»Tu je 72. Ali je na tej strani?«

»Da!«

»Potem stopiva na ono stran.«

Hiša št. 84 je bila vsa v temi. V preperelem pročelju je bilo res nekaj zloveščega, in pridevek »hiša v senci« se je zdel povsem upravičen. Okna so bila slepa in motna; poznalo se je, da ne stanuje za njimi nihče. Prišleca sta obstala.

»Vidite li kaj?« je šepnil detektiv.

»Ne!«

»Dobro pazite na okna v drugem nadstropju!«

Lastnik hiše je ostro pogledal kvišku. In že mu je ušel presenečen vzklik. »Pri srednjem oknu je luč!«

»Se pravi, na mostovžu?«

»Da!«

»Stopiva!«

(Dalje prihodnjič.)

Zabavni kotiček.

Odkod čut družabnosti.

»Oni gospod je pa zelo družaben.«

»Da. Saj je lahko, ker je v družbi prišel na svet — kot dvojček.«

Zagonetna smrt.

»Le pomislite,« je pripovedoval nekdo, »moja teta je bila devica in vsa zaljubljena v svojega psa, tako da je psu v oporoki zapustila tisoč dinarjev. Naslednjega dne je pa pes crknil.« — »Najbrže vsled žalosti?« — »O ne, zastrupil se je, ta norec.«

Kazen za zaljubljence.

Neko ameriško sodišče določa kazen: za vsak poljub pet, za vsak objem pa 15 dolarjev. Za noč prebito v ljubezni, bi potemtakem sledila smrtna kazen. Toda zakon določa še strožjo kazen: dotičnik se mora takoj — poročiti.

Deklamatorica:

Iz nekega sporeda:

»Pesem ‚Ljubezen v gozdu' bo deklamirala gospodična, ki je v tej stroki zelo izurjena . . .«

Logično misli.

Kmet je šel k urarju uro kupovat. »To je zelo fina ura,« je hvalil urar svoje blago. Gre osem dni brez navitja.« — »A-a! Koliko časa pa gre, če jo navijem? . . .«

Milijonarjevo srce.

Na čudežen način si je bil revež priboril vstop v milijonarjevo pisarno. Skoraj pokleknil je bil pred mogočnikom, ter mu začel pripovedovati o svojih težavah: koliko otrok da ima, ki niso nikdar do sita siti, kako da mu je žena bolna in kako da je sam že več mesecev brez službe. V tako pestrih barvah mu je popisoval svojo nesrečo, da se je začel milijonar solziti in si brisati oči. Revež si je bil svest, da je dosegel svoj cilj. Milijonar je vstal, ter šel k svojemu tajniku, rekoč: »Prosim Vas, vrzite tega človeka ven, če ne mi bo še srce počilo . . .«

Slab učinek.

Mož je prišel pozno ponoči domov. Potihoma je šel v svojo sobo in se splazil v posteljo. Žena ga je pa slišala in si rekla: »Čakaj, ustrašila te bom!« Zavila se je v belo rjuho ter šla k njegovi postelji. Mož jo je vprašal s trepetajočim glasom: »Kdo je?« — »Jaz sem duh,« je zašepetala žena. — »O, potem je že dobro. Mislil sem že, da je moja žena.«

Žensko »prijateljstvo«.

Ko sta šla prijatelja po stopnicah, je vprašal prvi drugega: »Ali ve tvoja žena, da pridem k Vam na kosilo?« — »Ne, ne ve. Sem se bal povedati . . .«

Michél Zevaco:

„NOSTRADAMUS.“

»Pokličite mi gospodične L**sko, B**sko, M**sko in d' O**sko! . . .«

IV.

Leteča četa.

Tisti večer okrog pete ure so se izprehajali vsi štirje po Froidmantelski ulici, kakor vrli meščani, ki si privoščijo po napornem delu nekoliko svežega večernega zraka. Toda po njihovih raztrganih plaščih, po dolgih rapirjih, ki so jih košato perili mimoidočim pod noge, po zakrpanih škornjih in srdito zavihanih brkih je moral vsakdo čutiti, kaj so. Sedanje življenje se jim je zdelo nebeško. Želeli so si le, da bi trajalo vekomaj. Mirta je izpolnjevala svojo obljubo brez utrgavanja in krčmarica pri »Beli svinji« je skrbela zanje kakor rodna mati. Jedli in pili so do onemoglosti. Jutro za jutrom jim je prinašal Gilles vsakemu po dva tolarja, da niso bili brez denarja.

Včasi, kadar so se naveličali pitja in kockanja — zakaj vse je mogoče na tem svetu — so krenili skupaj na izprehod, polneč ulico s svojim rožljanjem, mahanjem in preklinjanjem. Nikoli pa niso pri tem zanemarili pažnje na dvorec, v katerem se je skrival Royal de Beaurevers. »Le kaj počenja tam?« so se vpraševali. Izmišljali so si nešteto fantastičnih možnosti. Nu, resnica je bila preprosta: Royal je bil dokaj resno ranjen in Nostradamus ga je zdravil počasi, dasi uspešno. Na takšnem izprehodu vidimo klateže tudi nocoj.

»Glejte,« je baš vzkliknil Strapafar, že spet nosilnice. Aha! Imenitna gospa je bila v njih; evo, zdaj gre po dvižnem mostu. Ali je zala, Bog in bogme! Česa neki išče pri čarovniku?«

»Koliko jih je, teh nosilnic! Štejmo jih; tako nam bo vsaj krajši čas.«

»Ecco, in še ti dve! Ma to sta «otovo markizi ali vojvodinji . . .«

»In distile kospot, ki hodi op nergliah . . .«

»Evo cip, kako se vrstijo s svojimi pankrti v naročju.«

»Spet gre golobička čez most. Ne bo mu dolgčas, Bog in bogme, da ne!«

»Komu?«

»I komu drugemu kakor našemu golobčku!«

Vsak dan so strmeli nad pestro množico visokih dam, vlačug, meščank, rokodelcev, vojnikov, velikašev, starcev in otrok, ki so jim vsem oči gorele v nadi, bodisi da so prihajali k lečniku po zdravje, k čarodeju po ljubavne kapljice ali smrtonosni strup, ali k zvezdarju po prerokbo . . . Ljudstvo se je zgrinjalo z vseh štirih strani Pariza. Reveži in dvorjani, delavke in vojvodinje so potrpežljivo čakale na ulici, kdaj pride vrsta nanje, da bodo smele stopiti pred velikega maga. Ime »Nostradamus« je šlo od ust do ust . . . Prepovedovali so o čudežnih ozdravljenjih; šušljaje so ponavljali drug drugemu drzne prerokbe; ves Pariz je hotel videti moža, ki je mogel nemogoče. Hromci so se vlačili k njemu. Prihajali so slepci s svojimi vodniki. Vzkliki radosti, jeki obupa, solze, smeh — vsakatera človeška beda se je izlivala v tesno strugo Froidmantelske ulice . . .

Vsak dan so opoldne spustili dvižni most: množica se je nabirala od prvega svita. Drug za drugim je stopal v dvorec. Na pragu jih je sprejemal suhljat in majhen starček, ki je neprestano mrdal z obrazom. Nekateri so se vračali obupani, a teh ni hotel nihče videti, nihče jih ni poslušal. Drugi so prihajali iz dvorca tuleč od radosti, poklekali sredi ulice in na glas oznanjali svoje ozdravljanje. In vedno iznova se je dvigal hrup in vik: ‚Evo čudeža! — Evo čudeža!' . . .«

Lečnik je sprejemal brez razlike vsakogar, kdor je iskal njegove pomoči; zavračal pa je sleherno plačilo. Kadar se mu je posrečilo rešiti dete, ki ga je prinesla plakajoča mati, je rekel kratko:

»Nikar! . . . Ta minuta zadoščenja mi je v nagrado za dolga leta muk! . . .«

Edino, čemur se je moral ukloniti vsak, kdor je hotel govoriti z Nostradamom, je bil strogi red pri vhodu. Ljudje so vstopali po vrsti, kakor je kateri prišel. In ob sedmih zvečer se je vzdignil mostič, v znamenje, da mag nocoj več ne sprejema. Za nekaj minut je bila ulica izpraznjena in tiha — do drugega jutra, ko se je začelo vse to čudno življenje iznova.

Kakor vsak večer, je naša četvorica telesnih stražnikov Royala de Beaureversa tudi nocoj prisostvovala razhodu množice. Nato je krenila v svojo krčmo, da bi se lotila prijetnega in vselej nestrpno pričakovanega dela, ki ga imenujemo večerjo.

Njih miza je stala tik pri vratih, in vrata so bila odprta na stežaj, tako da so tudi med jedjo lehko nadzorovali dvorec, če so le malce iztegnili vratove. Po vsakem obedu so zapovrstjo opravljali stražo, dočim so trije tovariši spali.

Polni sladkih pričakovanj so stopili v gostilniško izbo.

»Glej, glej!« je vzkliknil Trinquemaille. »Natakarice! . . .«

Navadno jim je stregla krčmarica s pomočjo umazane dekle. Prijetno iznenadenje jim je zaprlo sapo.

»Štiri so,« je povzel Trinquemaille.

»Duti mi smo štir,« je modro pripomnil Bouracan.

»In kako so zale, madonna santa!« je zasopel Corpodibale.

»Bog in bogme!« je pokimal Strapafar ter pomembno zažvižgal . . .

Sedli so za mizo in se z radostno vznemirjenim srcem lotili »dela«. Natakarice so jim stregle z ljubkim muzanjem in vabljivimi nasmeški. Klateži so lakomno buljili z očmi. Oblečene so bile kakor vse natakarice; nosile so modrce z globokimi izrezki, rokavce do komolcev in kratka krila pestro kričečih barv. Toda njih obleka je bila od finih, svilnatih blag. Bile so natakarice, a takšne, ki so že na streljaj dišale po nranoblečenih damah.

Kar sijale so od poredne mladosti. Hrzale in rezgetale so nalik jezgrim kobilicam, ki čutijo žrebce v bližini. Četvorica je zijala, požirala sline in zavijala oči . . .

Dasi je krčmarica pri »Beli svinji« od nekdaj zvesto izpolnjevala Mirtine ukaze in stregla uglednim gostom s svojo najboljšo jedjo in pijačo, je treba vendar priznati, da klateži niso pomnili večerje, kakršno so dobili nocoj: ogromnega karpa, svinjsko glavo, pol tucata škrjančkovih paštet in srnjakov hrbet, obložen z jerebicami, nadevanimi s klobasino; v nameček pa še sladoled ter najraznoličnejše slaščice. Vin je bilo četvero: saumurec, beaugensijec, montlhérijec in burgundec. O španskih vinih, ki so tekla najnazadnje, niti ne govorimo — čeprav so jih hvalili naši nepridipravi do konca svojih dni.

Pod vplivom dobre jedi in rujne pijače so Royalovi telesni stražniki naglo začutili odličnost svojih oseb. Odpasali so rapirje ter jih obesili na zid; njih lica so plamenela kakor jutranje solnce in njih jeziki so z gorostasnim pretiravanjem oznanjali lastno hvalo. Tako nazorno in zgovorno so pripovedovali svoje slavne čine, da so zale natakarice kar trepetale od strastnega občudovanja.

Sleherni je imel svojo posebno poslušalko; stala je za njegovim hrbtom in mu nalivala kozarec, nakládala krožnik ter pazila z nežnim in laskavim očesom na vse, kar je služilo njegovi telesni udobnosti.

Ena izmed njih je bila plavolaska, druga rjavka, tretja rdečka, četrta vranka. Plavka se je pridružila Trinquemaillu, rjavka Strapafarju, rdečka Bouracanu, vranka Corpodibalu. Ko so použili srnjaka z jerebicami in burgundcem, so sedle devojke prav po domače k našim možem. Pri španskem vinu so jih že smeli ščipati v ledja; ko pa je hotel Bouracan ocmokati svojo rdečko, je okusilo kosmato Nemčevo lice vso težo njene mehke roke. Bouracan je plakal od ganjenosti, Strapafar je bliskal z očmi, Corpodibale je žvrgolel sladkobno laško serenado, a Trinquemaille je glasno klical sv. Pankracija na pomoč, da bi obvaroval njegovo nedolžnost.

Tisti večer je ostal klatežem v spominu kot blažen sen, poleg katerega je bila tudi najlepša resničnost le klavrn odsev paradiža.

Okrog polindvanajste ure so bili naši junaki že do dobra pijani vina, govoričenja in ljubezni. Toda preostajalo jim je še okusiti najslajšo vseh omam: pijanost samoljubja. Umetnost laskanja, ki je izmed najtežjih, pa tudi najkoristnejših na svetu, so imele navihanke v mezincu. Tako na primer rdečelaska, ki je nenadoma zamenjala svoj elegantni izgovor z »bouracanščino«:

»Herrgott sagrament, ta kospot Pouragan je pa res fertamano sauper fant!«

Vse se je zdrznilo. In Strapafar je izrazil strmenje svojih tovarišev:

»Viš jo, golobičico, da govori ž njim po njegovo!«

Bouracan je osupnil. A brž je zavzel stališče:

»Ja,« je dejal, »učim jo koforiti po francosko.«

Vsi so zavidali preklicanemu Bouracanu. Toda že se je oglasila rjavka:

»Bog in bogme, golobček, me Parižanke smo pač povsod doma in jeziki naših ljubčkov so naši jeziki!«

Strapafar se toliko da ni stajal od veselja.

»Madonna lavandaia,« je vzkliknila vranka, »nosoj ga vidim, da je amor kudičevo bella cosa!«

Corpodibale se je ponosno napihnil.

»Gospodične,« je vzdihnila plavolaska, »v imenu svetega Pankracija vas rotim, prizanesite svojemu zveličanju in krotite poželjenje mesa, da vam ne bo treba k spovedi.«

Trinquemaille se je pobožno razjokal. Četvorici je bilo pri duši, kakor da je zrasla za deset komolcev. Šele sedaj so vedeli, kaj se pravi ponos!

(Dalje prih.)

Drobiž.

* **Jubilej strašnega požara v Čikagi.** Letos je preteklo 50 let od usodepolnega dne v letu 1871, ko je izbruhnil strašni požar, ki je upepelil mesto Čikago. Na protoru, kjer je ta dan divjal požar, je uničenih 29 cerkev, 19 hotelov, 9 gledališč, 5 šol, 29 bančnih prostorov, preko 100 trgovskih podjetij, 17 pivovaren, poštni urad, sodnija in trgovska komora. Na severni strani mesta je bilo uničenih 10.000 poslopij, med njimi 1000 trgovin. Skupna škoda je znašala 150 milijonov dolarjev. Človeških žrtev je bilo okoli 300. Čikaški požar l. 1871 je eden najstrašnejših požarov v svetovni zgodovini. Ljudska pravljica pripoveduje, da je ogenj povzročila neka krava, ki je gospodinji prevrnila svetilko v času, ko jo je gospodinja molzla. — Danes je Čikago zopet eno največjih in najprometnejših mest na svetu.

* **Umorjeni Esad paša.** Lanskega leta je bil v Parizu ubit znani vodja Albancev Esad paša. Njegovo truplo je bilo položeno v kovinasto krsto in prepeljano v pariško mrtvašnico dotlej, dokler ne pride njegova žena in ga vzame s seboj. Za shranitev krste z mrtvim telesom plača Esadova rodbina 45 frankov mesečno. Ako bi pa pozabili plačati to vsoto, tedaj bi Esad pašo pokopali v skupni grob med pariške uboge. Glavna stvar namreč je, da se najemnina plača, krsta naj potem ostane tam dokler hoče.

* **Manija zadnjega maroškega sultana.** Angleški kapetan Bilding, ki je bil 18 let poveljnik telesne straže maroškega sultana, je izdal te dni svoje spomine iz dvora zadnjih maroških sultanov. Največ se bavi z vladavino zadnjega sultana Mulej Abdul Azisa, s katerim je živel v zelo dobrih, celo prijateljskih odnošajih. Pripoveduje, da je bil sultan zelo inteligenten človek, ki pa ni imel o vrednosti denarja prav nobenega pojma. Posebno rad je naročal iz Evrope vse mogoče stvari, brez ozira na ogromne stroške. Bil je navdušen amater — fotograf ter je imel celo zbirko najdragocenejših fotografskih aparatov, od katerih je bil eden celo iz 14 karatnega zlata, okrašen z dragimi kamni. Poleg tega je bil ljubitelj biciklјev, katerih je veliko množino naročil za svojo vojsko. Za sebe pa je naročil bicikelj iz čistega srebra. Zelo rad je igral biljard, ter je imel dragocen biljard tudi na svojem posestvu. Zanimivo je, da je toliko različnih stvari naročeval iz Evrope, da je najmanj polovica pošiljk ostala neodprta, ker jih ni imel časa pregledati.

* **Ponesrečen letalec.** Na letališču Conte Celle je preskušal letalec Caravaglia nov padalni aparat. Aparat se ni obnesel in letalec je padel iz par sto metrov višine ter obležal mrtev. Aparat in padalo sta popolnoma razbita.

* **Morilec žensk.** V Versaillesu se je pričela senzacijonelna obravnava proti zloglasnemu morilcu Landru. Lander je izvršil nebroj tatvin in poneverb ter je umoril 14 žensk.

* **Maršal Foch in Siouxindijanci.** Znano je, da je francoski maršal odpotoval v Ameriko, da prisostvuje konferenci za razoroženje, katera se bo sestala v Washingtonu. Pri tej priliki bo posetil tudi Siouxindijance, ki ga nameravajo svečano sprejeti in pred njim proizvajati svoje plese. S poglavarjem Indijancev bo popušil »lulo prijateljstva« na kar mu bodo ponudili klobuk iz perja, kakoršen je v navadi pri tamošnjih domačinih.

* **Ena srajca 9000 kron.** Na Dunaju so začele cene obleke in perila rasti do neverjetno visoke cene. Naravno je, da te vsote niso tako visoke za one, ki plačajo v frankih ali dolarjih. Najpriprostejša srajca stane 2800 kron, med tem pa stane boljše vrste srajca 9000 kron. Cena kratkim spodnjim hlačam je 1100 do 1800 kron, kravate stanejo 750 do 6500 kron. Žepni robci se ne dobe izpod 950 kron. O ženskem perilu pa sploh ni govora, kajti ženska srajca obrobljena s čipkami, stane okrog 20.000 kron.
kron.

* **Angleški bogataš sir Cassel** umrl. Pred nekaj tedni je umrl v Londonu bogataš sir Cassel. Njegovo ime je slovelo po vsej Angleški. Bil je po rodu Nemec, toda od svoje rane mladosti je živel na angleškem, kjer je v zadnjih petdesetih letih izvršil vse večje denarne operacije. Bil je 20 let intimen prijatelj pokojnega kralja Edvarda VII. Njegova darežljivost je bila svetovno znana. V svoji oporoki je ves imetek, okoli šest milijonov lir šterlingov razdelil med svoje rojake, prijatelje in uradnike.

* **Boj diplomatov z maščevalno markizo.** Še je v spominu tragedija, ki se je odigrala na italijanskem poslanstvu v Pekingu začetkom junija t. l. Soproga italijanskega poslanca markiza Durazzo, je zabodla svoje tekmovalko v njenem hotelu, nakar se je trgovski ataše poslanstva, kapetan Pitri ustrelil. Sedaj, ko se je gospa Cioci, katero je markiza težko ranila, vrnila v Neapelj, se čujejo razne podrobnosti o tej tragediji. Meseca januvarja je prispela poslanikova soproga, lepa in originalna Madžarka, s tremi otroci iz Italije v Peking. Spremljal jo je kapetan Pitri. Najbrže se je že med potjo razvilo med njima intimno prijateljstvo, ki se je opažalo tudi v pekinski koloniji Evropejcev. Kako je o stvari sodil markizin soprog, ni znano, on se je bavil izključno samo s politiko. Zaljubljenca sta se pogosto vozila z avtomobilom in ker je kapetan stanoval v poslaništvu, sta bila skoro vedno skupaj. Med tem je nejavljena prišla v Peking neka neznanka in se nastanila v Grand-Hotelu. Od tedaj pa gospod kapetan ni imel več miru, ker došla neznanka je bila njegova bivša ljubica, ki je zvedela o njegovih odnošajih z markizo ter je hotela rešiti, kar se še rešiti da. Le z velikim trudom se je posrečilo kapetanu, spraviti jo nazaj v Evropo. Obljubil je, da bo on v najkrajšem času odšel iz Kitajske in se vrnil v Italijo. Seveda Pitri te obljube ni držal, nego je ostal pri svoji diplomatski prijateljici. Toda v juniju dospe gospa Cioci vnovič v Peking, odločna, da vzame kapetana s seboj, pa naj bo njemu ljubo ali ne. Ko je zaljubljena markiza to zvedela, podala se je v Grand-Hotel, prijavila se gospe Cioci ter jo z jahalnim bičem pretepla in zahtevala, naj se odreče njiju skupnemu Adonisu. Nesrečnico so potem vso pretepeno našli v njeni hotelski sobi. Drugi dan pa se je odigrala nova tragedija. V poslaništvu so našli kapetana — mrtvega. Sumi se, da ga je umorila markiža z revolverjem.

* **Karel in guvernanta.** »Matin« je pretekle dni prinesel članek o Karlu Habsburgu, ki ga opisuje kot slab, neodločen značaj, človek brez vsake volje in daru razsodnosti. Kakor smatra pravičnim vse, kar mu je po volji, tako odklanja vse, kar mu ne prija. Pri njegovem zadrjem podjetju je imel vse mogoče svetovalce. Madžarski politiki so mu prorokovali, da bo Ogska v slučaju njegovega povratka izpostavljena nevarnosti oboroženega napada njenih sosedov, toda on je raje verjel guvernanti, katero je Cita vzela iz Budimpešte, a ta mu je pripovedovala, da vsi prebivalci v Pešti s ponosom govore o svojem kralju. Bil je prepričan, da niti v Čehoslovaški, niti v Jugoslaviji ne morejo izvesti mobilizacije, ker mu je to vteplo v glavo nekaj kavarniških strategov. Ko so mu povedali, da je vsa antanta proti njemu, je rekel smeje: »Potem bomo pa prekinili vse odnošaje z antanto.« Še celo takrat, ko je njegova nakana popolnoma propadla, ni izgubil upanja, ker mu je neka amerikanska strežnica pripovedovala, da antanta ne bo pripustila njegovega padca. Po njegovi avanturi je igrala veliko vlogo tudi njega pobožnost. Nekaj cerkvenih dostojanstvenikov mu je vcepilo v glavo, da je on poslanec božji, in da bo sigurno uspel, če pred povzetjem opravi svečane molitve. Na potu v Ogrsko je dal služiti na odprti progi slovesno mašo. Karl in Cita sta klečala na tračnicah med vojaki in molila z njimi. Ta slepa vera v njegovo poslanstvo, mu tudi ne dopusti, da bi se odrekel prestolu. Ko so mu predložili spis o odpovedi, naj ga podpiše, je odgovoril: »Storite z menoj kar hočete, toda jaz nimam pravice odločevati o svoji usodi.«

Proda se:

300 FINO USTROJENIH POLHOVIH KOŽIC.
se proda. Naslov v upravi. 2281

MOBILIJA
dobro ohranjena se ceno proda. Ogleda se od pondeljka do sobote Gosposvetska cesta Kolizej II vrata 112. 2280

ZLATA VERIŽICA, ZLATA URA IN SALONSKA SUKNJA
se proda. Naslov v upravništvu. 2747

NOV PISALNI STROJ »ADLER«
model št. 7 se proda po zelo nizki ceni. Pozve se v uprav. tega lista.

PISALNA MIZA
iz trdega lesa, jako dobro ohranjena, pripravna za vsako pisarno, se ceno proda. Naslov v upravi.

Kupi se:

ZLATO — SREBRO
staro — zlomljeno kupuje F. Čuden, Ljubljana, Prešernova ulica 1. 878

Službe:

PRODAJALKO
ki bi bila pripravljena opravljati tudi gostilniška dela, sprejmem. Ponudbe na upravništvo »Jugoslavije« v Celju. 2274

VESTEN POMOŽEN KORESPONDENT IN KNJIGOVODJA.
se sprejme takoj. Ponudbe pod »Vztrajen« na Aloma CompanY, anonČna družba z o. z. Ljubljana, Kongresni trg 3.

KROJAŠKEGA POMOČNIKA
mladega, sprejmem takoj za veliko in malo delo. Franc Strniša, Fužine 18 pri Ljubljani.

3 STOLARSKE POMOČNIKE
za pokućtvo traže se. Stan u naravi. Ponudbe na Javor d. d. prije Stolarska udruga, Zagreb. 2269

SLUŽKINJA
starejša, katera se tudi pri kuhanju razume, se takoj sprejme v Zidanimost proti mesečni plači 500 K. Služba je stalna in ker so samo dve osebe, tudi lahka. Pismene ponudbe pod »ZIDANIMOST« na upravništvo »Jugoslavije« Ljubljana. 2268.

GATTERIST
izurjen in zanesljiv se išče k 24 - polnem jarmarju. Ponudbe se sprejmejo pod navedbo dosedanje zaposlenosti, in zahteve plačila naj se na parno žago Rimske toplice vpošljejo. 2236

Razno:

30.000 K
posodim proti vknjižbi na prvo mesto nezadolžene nepremičnine v Ljubljani ali v bližnji okolici. Pismene ponudbe pod št. 2277 »Vknjižba« na upravo lista 2741

NA HRANO IN STANOVANJE
se sprejme dva gospoda. Naslov v upravi.

MIKLAVŽ JE TU!! POPRAVLJANJE PUNČK IN IGRAČ!!
Postrežba točna. Cene zmerne. Jos. Kušlan, Ljubljana, Nunska ulica 19, II nadstr. 2276

MESEČNO SOBO
lahko tudi brez pohištva išče proti dobremu plačilu državni uradnik. Dopisi pod »Mesečna soba« na Aloma Company, anonČna družba z o. z. Ljubljana, Kongresni trg 3.

DRUŠTVO KOMISIJONARJEV V LJUBLJANI
prevzema po svojih članih prevažanje pohištva z vozom za prevažanje pohištva, prevoz in oprem. glasovirjev, železnih blagajn in vsa v to področje spadajoča dela po najnižjih cenah. 1227

MESEČNO SOBO
iščem. Plačam vsako ceno. Cenjene ponudbe prosim pod »SOBA« na upravo lista. 2265.

VDOVA IŠČE DRUŽABNICO
pošteno Slovenko od 30 do 35 let staro, kot pomoč v trgovini z mešanim blagom. Da tudi v najem proti prevzetju še notri nahajočega blaga. Naslov pove podružnica »Jugoslavije« v Celju. 2252.

Izvozna lesna tvrdka
z lastnimi skladišči v Trstu ter z najboljšimi zvezami po celi Italiji, Grčiji itd. išče v svrho razširjenja trgovine prvovrstne žage, ki bi dobavljale les v vsaki množini in vsake vrste v komisijo ali proti plačilu. — Ponudbe pod „Izvoz“ na Anončni zavod Drago Beseljak & drug, Ljubljana, Sodna ulica štev. 5.

Novo došlo!
Posteljno perje, Fino perje (Caunen), Preproge, Posteljni predložki, Gradi za madrace, Platno za slamnjake, Nanking, Inlet, Brisalke, Kuhinjske brisače, Umivalne rute, Voščene rute, Posteljni vložki
po najnižji ceni pri
K. WORSCHE, Maribor, Gosposka ulica štev. 10.

„TRIGLAV“
jugoslovanska izdelovalnica perila naznanja, da je s 1. novembrom svoj obrat povečala in preuredila tovarno na Vojvode Mišića cesti 21 na najmodernejši način in otvorila lastno prodajalno in skladišče v Kolodvorski ulici štev. 8. v hiši g. Rojina, nasproti hotela Štrukelj, kjer se sprejemajo vsa naročila in prodaja vse v to stroko spadajoče moško in žensko perilo, ženska konfekcija etc. iz lastne tovarne in po najnižji dnevni ceni. Priporočamo se cenjenemu občinstvu in trgovcem za nadaljno naklonjenost.
„TRIGLAV“ J. I. P.
Vojska & Selovin
Samo na debelo! Samo na debelo!

Prof. S. Santel
Božične razglednice
so ravnokar izšle, ter se dobijo po vseh trgovinah z papirjem in knjigarnah.
Božične razglednice so umetno izdelane v raznih barvah in tiskane na finem Chromo papirju.
Serija 6 razglednic 2·50 din.
Naroča se direktno pri
ZVEZNI TISKARNI in KNJIGARNI
v Ljubljani, Wolfova ulica štev. 1.

Ivan Jax in sin
Ljubljana, Dunajska cesta št. 15.
Sivalni stroji in stroji za pletenje
izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v LINCU.
Ustanovljena l. 1867.
Vezenje poučujejo prezplačno.
Popravila se sprejemajo.
Lastna delavnica.
Pisalni stroji „Adler“.

Kolesa iz prvih tovaren.
Dürkop, Styria, Waffenrad.

Parketne deščice
iz slavonskega hrasta dobavlja v vsaki množini in poklada najceneje
Jos. R. Puh
Ljubljana
Gradaška ul. 22. Tel. 513.

ŠTAMPILJE vseh vrst
CIRIL SITAR
LJUBLJANA
Sv. Petra cesta 13

Obvestilo.
Imam v zalogi vse sokolske potrebščine, kroja, telovadne obleke, čevlje, ovratnike gumbe za člane in članice.
Cenik na razpolago!
PETER ČAPUDER
Zdravo! Dobavitelj J. S. S.

Tapetniška in dekoracijska delavnica
Miroslav Zor
Ljubljana, Kolodvorska ulica 39.
priporoča se v napravo novega in predelavo starega tapetniškega pohištva.

DESKE, HLODE, TRAME
kakor tudi vsakovrstni les se plača po najvišji ceni in prosi ponudbe pod »Gorica« na anončni zavod Drago Beseljak in drug, Sodna ulica 5.

SPEDICIJSKA TVRDKA
LUDOVIK SEVAR vd.
na RAKEKU
oskrbuje točno, najhitrejše vse v špedicijsko stroko spadajoče posle, kakor tudi ocarinjenje.

Trsje
za strope in stene izdelujem z najmodernejšimi stroji.
Strešno lepenko
lesni cement
vse to dobavlja najceneje.
Tel 513 Jos. R. PUH. Tel. 513.
Ljubljana, Gradaška ul. 22.

Zelje v glavah
10-15 vagonov imam za takojšnjo nabavo po dnevni ceni.
JOSIP JEGLIČ
Pragersko.

Mnogo časa in denarja si prihranite ako takoj naročite
„Expres“ kotno računarico.
„Ekspres“ je zakonito zavarovana je najmodernejša in najboljša računska tabela za množenje in delenje.
„Ekspres“ je zakonito zavarovana tabela ter stane s poštnino vred vzorec A 5 din., vzorec B 7 din.
Naroča se pri
ZVEZNI TISKARNI
V LJUBLJANI.

Pohištvo in tapetniška delavnica
Spalne in jedilne sobe, pisarniške oprave, fotele, klub-garniture, kuhinje in železne postelje vsake vrste po nizki dnevni ceni.
Brata Sever
Ljubljana, Kolizej,
Gosposvetska cesta štev. 13.

Restavracija „Južni kolodvor“ Maribor.
Priporočam slavnemu občinstvu dobro domače vino in dobro kuhinjo po najnižjih cenah. Franjo Stikler, restavrater.

JEDILNA REPA!
2 do 3 vagona ima za prodati po ceni
Jos. Jeglitsch, Pragersko.

I. SANDRIN
LJUBLJANA.
Velika zaloga vsakovrstnega usnja kož, podplatov, gonilnih jermenov in boksa
na debelo.
MESTNI TRG 6.

Mestna občina Slov. Gradec kupi takoj
1 lokomobilo 30 do 50 konjskih moči.
Ponudbe je pošiljati direktno na občino.

Odstrani luskine! **ANDROPOGON** Okrepi korenine!
najboljše sredstvo proti izpadanju las in brade
razpošilja BALOH in ROSINA, Maribor
steklenice 80 kron, poštnina se zaračuna posebej.

Naznanilo.

Podpisana uljudno naznanjam, da sem svojo gostilno iz Zgornje Šiške pri Križu preselila v Spodnjo Šiško (Ljubljana 7) v hišo gda. Sterleta na vogalu Celovške in Gasilske ceste. — Zahvaljujem se ob tej priliki za izkazano mi naklonjenost, ter se ob enem najtopleje priporočam.

S spoštovanjem
Jožefa Križ, gostilničarka.

Parna žaga FRAN RAVNIKAR
mestni tesarski mojster
LJUBLJANA Linhartova ulica štev. 25
kupuje po najvišjih dnevnih cenah razne vrste okrogli les, kakor tudi cele gozdne parcele.

Priporoča se tvrdka **Josip Petelinc**
LJUBLJANA, Sv. Petra nasip štev. 7

edina tovarniška zaloga šivalnih strojev

v vseh opremah, materijal in izvršba predvojna, za rodbinsko in obrtno rabo, ter vsi posamezni deli za vse sisteme, igle, olje na drobno in na debelo.

Večletna garancija! Popravila se sprejemajo!

„SRNA MILA“

Ivan Ferlež, Celje, Narodni dom

Glavno zastopstvo za Stajersko, Koroško in Prekmurje.

Dular & Fabiani

Veletrgovina manufakture, samo na debelo
Ljubljana, Dunajska cesta 33
v Balkanu.

Priporoča p. n. trgovcem svojo veliko zalogo in bogato izbiro manufakturnega blaga po najnižjih konkurenčnih cenah.
Solidna in točna postrežba zajamčena.

BRAKO MIRNA

najmodernejše urejena tovarna za izdelovanje najraznovrstnejših

pil

iz prvovrstnega materijala in v vsaki množini. Prevzemajo se tudi stare pile v novo nasekanje.

Brata KOLENC, Mirna, Dol.

Cene zmerne. Izvršitev točna.

Pazite na znamko: BRAKO MIRNA.

Banaške prašiče la špeharje

nudi vedno v vsaki množini

JOŠKO JEBAČIN, Ljubljana
Dolenjska cesta.

Medić, Rakovc & Zankl

prej A. Zanlk sinovi.

Tovarna kemičnih in rudninskih barv ter lakov.

Centrala: Ljubljana. D. z o. z. Skladišče: Novisad.

Brzojavi: Merakl. Ljubljana. — Telefon 64.

Emajlni laki. Pravi firnež. Barva za pode.

Priznano najboljša in zanesljiva kakovost: Barve za obleke, vse vrste barv, suhe in oljnate, mavec (Gips), mastenec (Federweiß), strojno olje, karbonilej, steklarski in mizarski klej, pleskarski, slikarski in mizarski čopiči, kakor tudi drugi v to stroko spadajoči predmeti.

„MERAKL“. Lak za pode. „MERAKL“. Linoleum lak za pode. „MERAKL“. Emajlni lak. „MERAKL“. Brunoline.

Ceniki se začasno ne razpošiljajo!

Slovenska eskomptna banka v Ljubljani.

Otvoritev podružnice v Slovenjemgradcu

Upravni svet Slovenske eskomptne banke v Ljubljani naznanja, da otvori 15. novembra 1921 svojo

podružnico v Slovenjemgradcu

na Glavnem trgu, v hiši bratov Kopač (Reitter-ja nasl.). Podružnica se bode bavila z vsemi v bančno stroko spadajočimi posli.

Upravni svet.

„Philligrafit“

siva barva proti rji

beli in črni emajl-lak, minij, i. dr. barve, kristalni boraks, naftalin in drugo. Kemikalije v zalogi po jako nizkih cenah

„Promet“

tehn. industr. podjetje. Ljubljana.

Največja zaloga klavirjev in pianinov v Ljubljani.

Tvrdka

Jerica Hubad roj. Dolenc

Ljubljana, Hilšerjeva ulica 5

priporoča za nakup najboljše inštrumente izvrstnih tovaren po najsolidnejših nizkih cenah.

Gumijeve cevi

za vodo, plin, zrak, vino, žganje, spiralne za paro in visok pritisk dalje: kavčukove plošče, vsako vrsto asbesta, klingerita, konoplje za vlaganje i. t. d. ima trajno veliko zalogo

„PROMET“ tehn. ind. podjetje
Ljubljana.

V trgovini

O. Bernatović

Mestni trg štev. 5

se dobi še po jako nizki ceni:

moške obleke	od	650 K	naprej
moške raglane	od	1100 K	naprej
moške hlače	od	150 K	naprej
damske suknje	od	550 K	naprej
damske kostume	od	600 K	naprej
damske modne obleke	od	900 K	naprej
damska krila	od	300 K	naprej
in kožuhovina	od	300 K	naprej

!! Ogleda se lahko vsaki čas !!

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani

prodaja iz slovenskih premogovnikov

velenjski, šentjanški in trboveljski premog

vseh kakovost v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov

za domačo vporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava

Prima čehoslov. in angleški koks za livarne in domačo vporabo, kovaški premog in črni premog.

Naslovi: PROMETNI ZAVOD ZA PREMOG d. d. v Ljubljani, Nunska ulica štev. 19.

Podgane, miši, stenice in drugi mrčes!

Pokončava z novimi povsem zanesljivimi sredstvi in popolnim uspehom

Oblastv. konces.

zavod za pokončavanje merčesa
Ljubljana, Stritarjeva ulica 7/III
Spričevala na razpolago.

Alfonz Breznik

bivši učitelj Glasb. Matice zapris. izvedenec dež. sod.

Ljubljana, Kongresni trg 15 (pri nunski cerkvi)

Najslovitejši klavirji, pianini in harmoniji. Förster, Bösendorfer, Heitzman etc.
na obroke in posodo!
Velikanska zaloga violin, strun in vseh glasbil.
Proda se pianola in fonola. Največje in najsposobnejše podjetje v Jugoslaviji.

Obvestilo.

Obveščava cenj. odjemalce in p. n. občinstvo, da sprejemava nova dela in popravila po najnižjih cenah. — Gotov čevlji v zalogi.

Turistovski čevlji lastnega izdelka.

Ant. in Jožinka Brajer - Kapele
Ljubljana, Turjaški trg (Breg) štev. 1.

M. Kuštrin

Tehnični, elektrotehnični in gumijevi predmeti vseh vrst na drobno in debelo. — Glavno zastopstvo polnih gumijevih obročev za tovorne automobile tovarne Walter Martiny. — Hydravlična stiskalnica za montiranje gumijevih obročev v centrali, Ljubljana, Rimska cesta 2. — Prevozno podjetje za prevoz blaga celih vagonov na vse kraje, za kar je na razpolago 10 tovornih automobilov.

Centrala: Ljubljana, Rimska cesta 2.

Podružnice: Ljubljana, Dunajska c. 20. tel. št. 470. — Maribor, Jurčičeva ul. 9. tel. št. 133. — Beograd, Knez Mihajlova ulica 3.

Raznovrstno

Böhlerovo jeklo

na drobno in debelo 1 in pol vagona zaloge, železne cevi za vodovode, paro kanalizacijo, (škotske) irske peči, betonsko železo dobavlja po tovarniških dnevnih cenah

„PROMET“, tehn. ind. podjetje
LJUBLJANA.

Za leto 1922 **Žepna koledarja** Za leto 1922

v dveh lično izdelanih oblikah 12×7 in 6×4 cm se dobita po vseh knjigarnah in trgovinah z papirjem.

Koledarja sta lično vezana in tiskana na dobro limanem papirju.

Naroča se direktno pri

Zvezni knjigarni in tiskarni

v Ljubljani, Wolfova ulica štev. 1.

Jugoslovanski kreditni zavod v Ljubljani

Marijin trg št. 8, ob Ljubljanici. :: Podružnica v Murski Soboti in Doljnji Lendavi.

obrestuje hranilne vloge in vlogo na tekoči račun po

Ustanovljen septembra 1919.

Promet v lansk. l. nad 128,000.000 K.

4 1/2 %

čistih brez odbitka rentnega davka.

Neposredno pod državnim nadzorstvom.

Glavni in odgovorni urednik Zorko Fakin. Izdaja konzorcij dnevnika »Jugoslavija«. Tiska »Zvezna tiskarna« v Ljubljani